

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 31 mars 1916 kl. 3,30 e. m.

Utlåtande, angående regleringen av utgifterna under riksstatsens sjätte huvudtitel, innefattande anslagen till civildepartementet. (3:e avd.)

Departementet.

1:o) I den till riksdagen den 14 januari 1916 avlätna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Kungl. Maj:t i punkt 1 under sjätte huvudtiteln föreslagit riksdagen att på extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 3,000 kronor att av Kungl. Maj:t ställas till statsministerns förfogande för avlönande av en handsekreterare.

Handsekreterare åt statsministern.

[1.]*

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, på extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 3,000 kronor att av Kungl. Maj:t ställas till statsministerns förfogande för avlönande av en handsekreterare.

2:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts under punkt 2 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet över civilärenden den 14 januari 1916 sid. 3 i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

Provisorisk löne reglering för departementet.

[2.]

att riksdagen må till *provisorisk löne reglering för befattningshavare i civildepartementet*, i enlighet med de av chefen för justitiedepartementet tillstyrkta grunder och förordade villkor, på extra stat för år 1917 bevilja ett förslagsanslag av 13,785 kronor, därav högst 325 kronor må användas till höjning av vikariatsersättning under semester.

* Hänvisar till punkt i statsverkspropositionen.

En extra föredragande inom departementet.

[3.]

3:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts i punkt 3 gjorda framställning, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till avlönande av *en extra föredragande inom civildepartementet* på extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 7,000 kronor, därav 2,500 kronor skola anses utgöra tjänstgöringspenningar.

En andre särskild föredragande inom departementet.

[4.]

4:o) På grund av Kungl. Maj:ts i punkt 4 gjorda framställning, hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till avlönande av *en andre särskild föredragande inom civildepartementet* på extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 4,000 kronor.

En tredje särskild föredragande inom departementet.

[5.]

5:o) Under tillstyrkande av bifall till vad Kungl. Maj:t under punkt 5 föreslagit, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till avlönande av *en tredje särskild föredragande inom civildepartementet* på extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 3,000 kronor.

Biträdande föredragande inom departementet.

[6.]

6:o) På grund av Kungl. Maj:ts i punkt 6 därom gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet sid. 5 i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till avlönande av *en biträdande föredragande inom civildepartementet* på extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 3,000 kronor.

Förhöjning av amanuens-arvoden m. m.

[7.]

7:o) Kungl. Maj:t har i punkt 7 föreslagit riksdagen att till förhöjning av de inom civildepartementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli anställda amanuensernas arvoden m. m. på extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 34,000 kronor.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 5—8 i statsrådsprotokollet.

För ifrågavarande ändamål har 1915 års riksdag för innevarande år anvisat ett belopp av 24,000 kronor. Mot den nu föreslagna höj-

ningen, vilken är föranledd huvudsakligen därav, att den stegrade arbetsbördan inom departementet medfört behov av ökat antal amanuenser och skrivbiträden, har utskottet icke haft något att erinra.

Med anledning av departementschefens meddelande att Kungl. Maj:t till tackande av brister, som under senare år uppkommit i de för ändamålet beviljade anslag, anvisat medel från, förutom anslaget till extra utgifter, sjätte huvudtitelns allmänna besparingar, vill utskottet emellertid framhålla, att enligt de i rikets ständers skrivelse den 12 maj 1841 i avseende å dispositionen av besparingar å huvudtitlarna angivna grunder, vilka av följande riksdagar förklarats fortfarande skola bliva gällande, huvudtitlarnes allmänna besparingar icke böra användas till av riksdagen prövade utgifter. Emellertid har utskottet för sin del intet att erinra mot, att sjätte huvudtitelns allmänna besparingar tagas i anspråk för tackande av brist, som må uppkomma i det för år 1916 anvisade anslaget för ifrågavarande ändamål.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *förhöjning av de inom civildepartementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli anställda amanuensernas arvoden m. m.* på extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 34,000 kronor.

Överståthållarämbetet.

8:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts i punkt 8 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 8—9) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, för *provisorisk förbättring av de hos överståthållarämbetet anställda manliga och kvinnliga extra tjänstinnehavares avlöningsförmåner* på extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 10,600 kronor.

*Provisorisk
löneförbättring för
extra tjänstinnehavare
hos överståthållarämbetet.*

[8.]

9:o) Kungl. Maj:t har i punkt 9 föreslagit riksdagen att från och med år 1917 i riksstaten under sjätte huvudtiteln uppföra ett ordinarie förslagsanslag om högst 1,000 kronor att användas till anlitande vid överståthållarämbetet av sakkunniga för att biträda med utredningar m. m.

*Anlitande av
sakkunniga
till biträde vid
utredningar
m. m.*

[9.]

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 10—14 i statsrådsprotokollet.

Vid anmälan av detta ärende har departementschefen anfört bland annat följande:

»Den 12 augusti 1915 hade jag tillfälle att inför Kungl. Maj:t framhålla behovet av särskilt anslag till anlåtande av sakkunniga vid utredningar hos överståthållarämbetet och Kungl. Maj:ts befallningshavande i länen. Jag anförde därvid, att något anslag för anlåtande av sakkunniga till biträde vid utredningar eller eljest för verkställande av undersökningar, som kräva särskild kostnad, icke för närvarande stode till länsstyrelsernas förfogande. För dylika fall vore länsstyrelserna hänvisade att för varje gång göra framställning hos Kungl. Maj:t. Med de mångskiftande åligganden och initiativ, som ankomma på länsstyrelserna inom snart sagt alla områden av förvaltningen, syntes anslag för nämnda ändamål, särskilt vad anginge länsstyrelserna i de större länen, vara av behovet påkallat. Närmare utredning om behovet och det lämpliga beloppet av anslag för ändamålet syntes emellertid böra åvägabringas. I enlighet med min hemställan förordnade också Kungl. Maj:t om inhämtande av utlåtanden i ämnet från överståthållarämbetet och Kungl. Maj:ts befallningshavande i länen.»

Efter att hava redogjort för innehållet i de inkomna utlåtandena har departementschefen vidare anfört:

»Vid överbägande av vad sålunda förekommit har jag funnit mig ytterligare stärkt i den mening, åt vilken jag gav uttryck i statsrådet den 12 augusti 1915. Att, såsom i några fall skett, Kungl. Maj:ts befallningshavande skola nödgas lita till hushållningssällskapet eller landstinget för erhållande av medel till utredning genom sakkunnig av på länsstyrelsens prövning beroende ärenden, kan icke vara lämpligt och är i varje fall, likasom en hänvändelse till Kungl. Maj:t, tidsödande. Än mindre kan det anses lämpligt eller med kronans värdighet öfverensstämmande, att Kungl. Maj:ts befallningshavande i sådana fall skola genom enskildes offervillighet sättas i tillfälle att bestrida utgift för sådan sakkunskaps förvärvande.

Det är särskilt den moderna lagstiftningen på näringsrättens och den speciella privaträttens område, som medför prövning hos länsstyrelserna av frågor, där särskilda facktekniska upplysningar och insikter erfordras för ett rätt bedömande av det föreliggande fallet. Men givetvis är det även andra, för länet och det allmänna ofta viktigare frågor än de nyssnämnda, för vilkas utredning kräves en sakkunskap, varöfver länsstyrelsen icke alltid förfogar. Jag tänker härvid exempelvis på kommunikationsfrågor eller liknande angelägenheter, i vilka vederbörande landshövding eller länsstyrelse finner sig böra taga initiativ eller som eljest äro beroende på länsstyrelsens prövning.

Fullt fog synes mig för den skull finnas för äskande av anslag för ifrågavarande ändamål, vilket såsom »förslagsanslag, högst» torde böra uppföras som ordinarie anslag. Med hänsyn till riksstatsens uppställning lär emellertid en del av ifrågakomna medel böra såsom särskilt anslag avses för överståthållarämbetet. Medlen i övrigt torde, på sätt statskontoret anmärkt, böra ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för fördelning mellan de skilda länsstyrelserna i förhållande till länens storlek och länsstyrelsernas av andra omständigheter beroende olika arbetsböda, och torde beträffande sättet för denna fördelning jämväl i övrigt böra lända till efterrättelse vad statskontoret därutinnan föreslagit.

Beträffande det sammanlagda anslagsbeloppet synes mig, innan närmare erfarenhet vunnits, en summa av 25,000 kronor vara för ändamålet tillfyllest. Av sistnämnda summa torde 1,000 kronor böra ställas till överståthållarämbetets förfogande.»

Vad anginge de bestämmelser, som borde gälla till överståthållarämbetets och Kungl. Maj:ts befallningshavandes efterrättelse vid medlens användning, ansåge departementschefen det icke vara möjligt att på förhand angiva alla de fall, där en sådan användning skulle vara tillåten. Å andra sidan måste, efter departementschefens uppfattning, åt samma bestämmelser givas den begränsning, att anslaget icke komme att användas för exempelvis sådana fall, som icke syntes vara av beskaffenhet, att statsmedel må för antytt ändamål användas. Lika med statskontoret ansåge departementschefen böra i huvudsak gälla, att medlen i fråga finge användas endast för att i något på överståthållarämbetets eller Kungl. Maj:ts befallningshavandes prövning beroende ärende, där speciell fackteknisk sakkunskap icke kunde hos nämnda myndigheter eller underlydande tjänstemän förutsättas, åstadkomma den för sakens avgörande nödiga utredning eller undersökning — detta under förutsättning tillika, att icke enligt särskilda instruktioner eller författningar sakkunnig man stode till samma myndigheters förfogande.

På sätt utskottet under punkt 13 här nedan närmare utvecklar, finner utskottet väl behov föreligga om anslag för beredande åt länsstyrelserna av biträde av sakkunniga, men har utskottet däremot icke av den i ärendet lämnade utredningen blivit övertygat om, att ett sådant behov för överståthållareämbetet kan anses oavvisligen förefinnas. På grund härav får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning icke må av riksdagen bifallas.

Utgivande av
»Polisunder-
rättelser».

[10.]

10:o) I punkt 10 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till fortsatt utgivande av tidningen »Polisunderrättelser» på extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 36,900 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 14—16 i statsrådsprotokollet.

För ifrågavarande ändamål har för innevarande år anvisats ett belopp av 26,400 kronor. Den ifrågasatta höjningen förorsakas dels av den under senare tid inträdda stegringen av såväl sättnings- och trycknings- som pappersprisen, dels därav att en utvidgning av tidningen från och med innevarande år ägt rum.

Utskottet har ansett sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning, därvid dock utskottet, i likhet med departementschefen, förutsätter, att överståthållarämbetet genom att i vanlig ordning infordra anbud å tryckningen söker såvitt möjligt nedbringa kostnaderna.

Ökningen av kostnaderna för tidningens utgivning under år 1916, vilken beräknats till 6,500 kronor, har, enligt vad departementschefen meddelat, avsetts kunna täckas dels genom anlitande av en under föregående år å anslaget till utgivning av tidningarna »Polisunderrättelser» och »Meddelanden angående automobiltrafik» uppkommen reservation å 2,384 kronor 35 öre, dels av medel, anvisade från sjätte huvudtitelns allmänna besparingar.

Med hänvisning till vad utskottet under punkt 7 anfört i fråga om dispositionen av de allmänna besparingarna vill utskottet uttala, att nämnda besparingar icke böra utan riksdagens medgivande användas till nu avsett ändamål. Likaledes anser utskottet, att såväl ovan nämnda anslag till utgivning av tidningarna »Polisunderrättelser» och »Meddelanden angående automobiltrafik» som ock nu ifrågavarande anslag är av den natur, att å detsamma under ett visst år uppkomna besparingar skola överföras till statsverkets kassafond och sålunda icke böra utan riksdagens medgivande av Kungl. Maj:t på annat sätt disponeras. Emellertid har utskottet för sin del intet att erinra mot, att sjätte huvudtitelns allmänna besparingar samt ovan nämnda anslagsreservation, på sätt departementschefen antytt, tagas i anspråk för bestridande av de ökade utgivningskostnaderna under år 1916.

Utskottet får hemställa,

att riksdagen må till fortsatt utgivande av tidningen »Polisunderrättelser» på extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 36,900 kronor.

11:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts i punkt 11 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet i ämnet (sid. 16—20) innehåller, får utskottet hemställa,

Registrering
av automobiler.

[11.]

att riksdagen må till *bestridande av utgifter för registrering av automobiler* på extra stat för år 1917 anvisa ett förslagsanslag av 3,000 kronor att i första hand utgå av inflytande registreringsavgifter för automobiler.

Landsstaterna i länen.

12:o) Kungl. Maj:t har i punkt 12 föreslagit riksdagen *dels* medgiva, att å ordinarie stat må från och med år 1917 uppföras ej mindre vid länsstyrelsen i Kronobergs län ytterligare ett skrivbiträde med en avlöning av 1,050 kronor, därav 700 kronor lön och 350 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma två ålderstillägg till lönen, det ena med 200 kronor efter fem år och det andra, likaledes med 200 kronor, efter ytterligare fem år, än även vid länsstyrelsen i Norrbottens län ytterligare ett skrivbiträde med en avlöning av 1,125 kronor, därav 700 kronor lön, 350 kronor tjänstgöringspenningar och 75 kronor ortstillägg, vartill kunna komma två ålderstillägg till lönen, det ena med 200 kronor efter fem år och det andra, likaledes med 200 kronor, efter ytterligare fem år;

Tjänstemän
och betjante
vid länsstyrelserna.

[12.]

dels förklara,

att till ifrågavarande skrivbiträdestjänster skola antagas kvinnor,

att för åtnjutande av nämnda avlöningsförmåner skola lända till efterrättelse de föreskrifter, som äro eller kunna varda utfärdade angående allmänna villkor och bestämmelser att gälla för å vissa domstolars, ämbetsverks och myndigheters stater uppförda biträdesbefattningar, samt

att biträde, som vid ikraftträdandet av ifrågavarande ändring i staten för länsstyrelserna i Kronobergs och Norrbottens län är anställt hos länsstyrelse och antages till biträde å denna stat från samma tidpunkt, må äga att för åtnjutande av löneförhöjning genom ålderstillägg räkna sig till godo den tid, biträdet omedelbart därförinnan innehaft stadig anställning hos länsstyrelsen;

dels ock av nu ifrågavarande anledning från och med år 1917 höja det ordinarie anslaget till tjänstemän och betjante vid länsstyrelserna från 922,725 kronor med 2,175 kronor till 924,900 kronor.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 20 —31 i statsrådsprotokollet.

Utskottet, som finner behovet av ifrågavarande båda skrivbiträdestjänster ådagalagt och icke har något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag i övrigt, hemställer alltså,
att riksdagen må

a) medgiva, att å ordinarie stat må från och med år 1917 uppföras *ej mindre* vid länsstyrelsen i Kronobergs län ytterligare ett skrivbiträde med en avlöning av 1,050 kronor, därav 700 kronor lön och 350 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma två ålders-tillägg till lönen, det ena med 200 kronor efter fem år och det andra, likaledes med 200 kronor, efter ytterligare fem år, *än även* vid länsstyrelsen i Norrbottens län ytterligare ett skrivbiträde med en avlöning av 1,125 kronor, därav 700 kronor lön, 350 kronor tjänstgöringspenningar och 75 kronor ortstill-lägg, vartill kunna komma två ålderstillägg till lönen, det ena med 200 kronor efter fem år och det andra, likaledes med 200 kronor, efter ytterligare fem år;

b) förklara,

att till ifrågavarande skrivbiträdestjänster skola antagas kvinnor,

att för åtnjutande av nämnda avlöningsförmåner skola lända till efterrättelse de föreskrifter, som äro eller kunna varda utfärdade angående allmänna villkor och bestämmelser att gälla för å vissa domstolars, ämbetsverks och myndigheters stater uppförda biträdesbefattningar, samt

att biträde, som vid ikraftträdandet av ifrågavarande ändring i staten för länsstyrelserna i Kronobergs och Norrbottens län är anställt hos länsstyrelse och antages till biträde å denna stat från samma tidpunkt, må äga att för åtnjutande av löneförhöjning genom ålderstillägg räkna sig till godo den tid, biträdet omedelbart därförinnan innehåft stadig anställning hos länsstyrelsen;

c) av nu ifrågavarande anledning från och med år 1917 höja det ordinarie anslaget till tjänstemän och betjänte vid länsstyrelserna från 922,725 kronor med 2,175 kronor till 924,900 kronor.

13:o) I punkt 13 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att från och med år 1917 i riksstaten under sjätte huvudtiteln uppföra ett ordinarie förslagsanslag om högst 24,000 kronor att användas till anlitande vid länsstyrelserna av sakkunniga för att biträda vid utredningar m. m.

Anlitande av
sakkunniga
till biträde
vid utred-
ningar m. m.

[13.]

Utskottet finner den i ärendet förebragta utredningen giva vid handen, att för närvarande avsevärda svårigheter understundom måste uppstå för Kungl. Maj:ts befallningshavande i länen att erhålla nödigt biträde av sakkunniga vid behandlingen av på Kungl. Maj:ts befallningshavandes prövning beroende ärenden. Vid sådant förhållande och då ett lämpligt avvägt anslag för bestridande av kostnaderna för erforderliga utredningar av sakkunniga synes till väsentlig del kunna undanröja dessa svårigheter, anser sig utskottet böra tillstyrka att medel för ändamålet ställas till Kungl. Maj:ts förfogande. Tillsvidare och intill dess någon erfarenhet vunnits angående den utsträckning, i vilken dessa medel behöva anlitas, torde emellertid det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet, 24,000 kronor, kunna icke obetydligt nedsättas, exempelvis med hälften, eller sålunda till 12,000 kronor. Då utskottet tillstyrker anvisande av detta belopp, vill utskottet emellertid, i anslutning till vad departementschefen i sådant hänseende uttalat, framhålla nödvändigheten av att vid meddelande av erforderliga närmare bestämmelser angående användningen av de till Kungl. Maj:ts vederbörande befallningshavande anvisade beloppen, åt dessa bestämmelser gives en sådan avfattning att därigenom förhindras medlens användning i andra fall än sådana, där kostnaderna för utredningen otvivelaktigt böra drabba statsverket.

Vidare ville utskottet såsom sin mening uttala, att, då förhållandena i de olika länen i avseende å behovet av anslag för ifrågavarande ändamål torde vara synnerligen olikartade, särskild uppmärksamhet vid fördelningen av anslaget lär böra ägnas däråt, att andel i detsamma icke erhålles i vidare mån, än vad av omständigheterna kan anses oundgängligen påkallat.

Utskottet får således i anledning av Kungl. Maj:ts under nu förevarande punkt framställda förslag, hemställa,

att riksdagen må från och med år 1917 i riksstaten under sjätte huvudtiteln uppföra ett ordinarie förslagsanslag å högst 12,000 kronor att, i huvudsaklig överensstämmelse med de av departementschefen i statsrådsprotokollet över civilärenden den 14 januari 1916 angivna grunder, användas till anlitande vid länsstyrelserna av sakkunniga för att biträda vid utredningar m. m.

Arvoden åt
extra läns-
notarier m. m.

[14.]

14:o) Kungl. Maj:t har i punkt 14 föreslagit riksdagen att från och med år 1917 höja det å ordinarie stat uppförda reservationsanslaget till arvoden åt extra länsnotarier, extra länsbokhållare och övriga extra biträden vid länsstyrelserna m. m. nu 213,000 kronor, med 55,000 kronor eller till 268,000 kronor.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 31—43 i statsrådsprotokollet.

Den förstärkning av arbetskrafterna hos länsstyrelserna, som är avsedd att vinnas genom den ifrågasatta anslagshöjningen, har utskottet funnit av behovet påkallad och har utskottet ej heller haft något att erinra mot det för ändamålet beräknade beloppet. I likhet med departementschefen förutsätter emellertid utskottet, att en ytterligare utredning inom departementet verkställes, innan fördelningen av anslaget mellan de olika länsstyrelserna äger rum.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må från och med år 1917 höja det å ordinarie stat uppförda reservationsanslaget till arvoden åt extra länsnotarier, extra länsbokhållare och övriga extra biträden vid länsstyrelserna m. m., nu 213,000 kronor, med 55,000 kronor eller till 268,000 kronor.

Fögderiför-
valtningarna.

[15.]

15:o) I punkt 15 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att från och med år 1917 höja det å riksstaten uppförda ordinarie anslaget till fögderiförvaltningarna från 1,625,635 kronor med 9,663 kronor till 1,635,298 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 43—46 i statsrådsprotokollet.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot vad Kungl. Maj:t under ifrågavarande punkt föreslagit, får alltså hemställa,

att riksdagen må från och med år 1917 höja det å riksstaten uppförda ordinarie anslaget till *fögenderiförvaltningarna* från 1,625,635 kronor med 9,663 kronor till 1,635,298 kronor.

16:o) På grund av Kungl. Maj:ts i punkt 16 därom gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 46 och 47) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

*Tillfällig
löneförbättring
åt kronofogdar,
häradsskrivare
och
länsmän.*

[16.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, på extra stat för år 1917 anvisa ett förslagsanslag av 793,500 kronor för beredande av *tillfällig löneförbättring* under samma år *åt 117 kronofogdar, 116 häradsskrivare och 516 länsmän*, att utgå med följande belopp, nämligen:

för 11 kronofogdar (i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län) envar 800 kronor, därav 200 kronor skola anses utgöra lön, 400 kronor tjänstgöringspenningar och 200 kronor ortstillägg;

för envar av övriga 106 kronofogdar 600 kronor, därav 200 kronor skola anses utgöra lön och 400 kronor tjänstgöringspenningar;

för 10 häradsskrivare (i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län) envar 900 kronor, därav 200 kronor skola anses utgöra lön, 500 kronor tjänstgöringspenningar och 200 kronor ortstillägg;

för 106 häradsskrivare (i övriga län) envar 700 kronor, därav 200 kronor skola anses utgöra lön och 500 kronor tjänstgöringspenningar; och

för samtliga häradsskrivare extra förvaltningsbidrag med 75 kronor för varje fullt 5,000-tal av folkmängden i tjänstedistriktet;

för 4 länsmän (i Tärna distrikt av Västerbottens län samt i Arjeplogs, Jukkasjärvi och Karesuando distrikt av Norrbottens län) envar 1,000 kronor, därav 600 kronor skola anses utgöra lön, 200 kronor ortstillägg och 200 kronor förvaltningsbidrag;

för 66 länsmän (övriga länsmän i Västerbottens och Norrbottens län samt länsmännen i Jämtlands län) envar 1,300 kronor, därav 600 kronor skola anses utgöra lön, 300 kronor tjänstgöringspenningar, 200 kronor ortstillägg och 200 kronor förvaltningsbidrag; samt

för envar av övriga 446 länsmän 1,100 kronor, därav 600 kronor skola anses utgöra lön, 300 kronor tjänstgöringspenningar och 200 kronor förvaltningsbidrag.

*Polisväsendet
på lands-
bygden m. m.*

17:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts i punkt 17 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 48 och 49) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

[17.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, på extra stat för år 1917 ställa till Kungl. Maj:ts förfogande ett förslagsanslag av 425,000 kronor att, huvudsakligen under de i statsrådsprotokollet över civilärenden den 21 februari 1908 angivna villkor för åtnjutande av bidrag från anslaget, användas till *avlöning och underhåll av särskild polisstyrka på landet*, där sådan kan av förhållandena påkallas, under medgivande tillika, *dels* att av detta anslag erforderligt belopp må användas till åtgärder i särskilda fall för grövre brotts upptäckande och misstänkta personers efterspanande och gripande, *dels ock* att Kungl. Maj:t må av anslaget använda lämpligt belopp till årsarvode åt den polistjänsteman, som förordnas att inom civildepartementet biträda ej mindre vid förande av register över den polisstyrka, som kan komma att ur vissa städers poliskårer ställas till länsstyrelsernas förfogande för beredande av polisskydd vid oroligheter å rikets landsbygd, än ock vid beredning inom departementet av frågor om samma polisstyrkas användning i förekommande fall.

*Arvode åt
lappfogdar
m. m.*

[18.]

18:o) I punkt 18 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till juridiskt biträde åt de svenska lapparna i Norge samt ersättning åt lappfogdar och lappförmän, ävensom ordningsmän inom lappbyarna m. m. på extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 26,300 kronor.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 49—53 i statsrådsprotokollet.

För ifrågavarande ändamål är å innevarande års stat anvisat ett belopp av 20,500 kronor. Den föreslagna höjningen föranledes därav, att arvodet för det juridiska biträdet ansetts böra ökas från 1,800 kronor med 1,200 kronor till 3,000 kronor samt att ytterligare en lappfogde med samma avlöning som de nuvarande eller 4,000 kronor ansetts böra anställas i Norrbottens län. Härjämte har avsetts en höjning av anslaget med ytterligare 600 kronor för bestridande av övriga från detta anslag utgående utgifter, vilka väsentligen bestå i ersättningar till ordningsmän samt gratifikationer åt lappförmän.

Då den nye lappfogden, enligt vad departementschefen meddelat, komme att tillsvidare anställas endast försöksvis, torde hans avlöning under år 1917, i likhet med vad för innevarande år avsetts, kunna bestridas av Norrbottens lappfond eller andra tillgängliga medel. Utskottet anser för den skull särskilt anslag för detta ändamål nu icke vara erforderligt.

*Utskottets
yttrande.*

Då utskottet i övrigt icke har något att erinra mot förevarande framställning, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till juridiskt biträde åt de svenska lapparna i Norge samt ersättning åt lappfogdar och lappförmän ävensom ordningsmän inom lappbyarna m. m. på extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 22,300 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsväsendet.

19:o) På grund av Kungl. Maj:ts i punkt 19 därom gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 54) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

*Inspektion
av enskilda
järnvägars
rullande
materiel.*

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum för anordnande av inspektion av enskilda järnvägars rullande materiel på extra stat för år 1917 anvisa 7,400 kronor att för ändamålet ställas till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande.

[19.]

Undersökningar av mindre hamnar och farleder m. m.

20:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts i punkt 20 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 54—55) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

[20.]

att riksdagen må, i likhet med vad förut under en följd av år ägt rum, på extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 10,000 kronor till *undersökningar av mindre hamnar och farleder* ävensom till *upprättande av planer till anläggning eller ombyggnad av broar*, då dylika arbeten icke äro förenade med vägföretag.

Understödjande av brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader m. m.

21:o) Under tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts i punkt 21 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 55) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

[21.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, på extra stat för år 1917 ställa till Kungl. Maj:ts förfogande till *understödjande av brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader* samt *uppreprensning av åar och farleder* ett anslag av 600,000 kronor.

Skyddsåtgärder för Falkenbergs yttre hamn.

22:o) Med tillstyrkande av bifall till vad Kungl. Maj:t i punkt 22 föreslagit riksdagen och under åberopande av vad statsrådsprotokollet (sid. 55—56) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

[22.]

att riksdagen må av det såsom bidrag till bestridande av kostnaden för utförande av *skyddsåtgärder för Falkenbergs yttre hamn* beviljade anslaget å 130,000 kronor å extra stat för år 1917 anvisa återstående beloppet 80,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel förskottsvis redan under år 1916 utanordna beloppet.

Iståndsättande av Sandvikens hamn på Öland.

23:o) I en av herr *P. A. Andersson* i Knäppinge m. fl. inom andra kammaren väckt motion (nr 73) har hemställts, att riksdagen måtte såsom bidrag till bestridande av kostnaden för iståndsättandet av Sandvikens hamn i Persnäs socken på Öland i nära överensstämmelse med den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen därför upprättade arbetsplan bevilja ett anslag av 169,200 kronor samt därav på extra stat för år 1917 an-

visa ett belopp av 50,000 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel förskottsvis redan under år 1916 utanordna sistnämnda belopp, dock under villkor att Persnäs kommun med en tiondedel deltagar i den beräknade kostnaden 188,000 kronor samt ansvarar för den framtida underhållskostnaden av hamnanläggningen.

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sitt förslag får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet vill till en början erinra därom, att Kungl. Maj:t i en till 1915 års riksdag avlåten proposition (nr 59) föreslagit riksdagen att såsom bidrag till bestridande av kostnaden för istandsättande av Sandvikens hamn i Persnäs socken på Öland i enlighet med den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen därför upprättade arbetsplan bevilja ett anslag av 248,000 kronor samt därav på extra stat för år 1916 anvisa ett belopp av 50,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel förskottsvis redan under år 1915 utanordna sistnämnda belopp.

De av Kungl. Maj:t föreslagna åtgärderna avsågo i första hand att skydda hamnen för stendrift. Vid nordliga och nordvästliga stormar hade nämligen stora massor sten dels slungats in i hamnen och tornat upp sig till betydande drivor, dels även, enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens mening, under senare åren i övervägande grad, sugits in i hamnen genom det mot väster öppna gattet, varigenom tillträdet till hamnen avsevärt försvårats.

De åtgärder, som dithills vidtagits mot stendriften hade huvudsakligen bestått i anläggande av en bågformig hamnarm, avsedd till skydd mot nordlig och nordvästlig sjö samt, utanför denna, en i västsydvästlig riktning gående vågbrytare.

Med Kungl. Maj:ts förslag avsågs att motverka stendriften dels genom en förstärkning och avsevärd förhöjning, till 4 meter över lågvattenytan, av vågbrytaren, dels ock genom en förlängning av densamma i nordvästlig riktning ut till ett vattendjup av omkring 4,8 meter under lågvattenytan. Härtill skulle komma uppmuddring av hamnen, borttagande av en från norra hamnarmen uppförd mindre tvärarm, vilken visat sig icke motsvara sitt ändamål, samt förändring av norra hamnarmen till lastbrygga. Kostnaderna för förslagets genomförande beräknades till 275,500 kronor. Av detta belopp skulle nio tiondelar eller, i runt tal 248,000 kronor utgå i form av statsanslag och Persnäs kommun, jämlikt åtagande, svara för återstoden eller 27,500 kronor. Härjämte skulle nämnda kommun, likaledes enligt åtagande, för framtiden ansvara för underhållet av hamnen.

I sitt utlåtande i anledning av ovannämnda proposition framhöll utskottet till en början, hurusom de hittills för hamnens iståndsättaude vidtagna åtgärderna icke visat sig tillfyllest samt att i detta avseende det då föreliggande förslaget syntes innebära givna förbättringar. Här-efter yttrade utskottet följande:

»Vad angår behovet av de ifrågasatta åtgärderna, har utskottet funnit uppenbart, att hamnen i sitt nuvarande skick icke motsvarar de anspråk, som lära kunna ställas på densamma. Även synes det utskottet ådagalagt, att några åtgärder i syfte att t. ex. genom muddring göra hamnen mera användbar utan att effektiva förstärkningsanordningar vidtagas med säkerhet skulle visa sig fullständigt förfelade.

Hamnen har också hittills ansetts vara av den betydelse såväl för orten och den därstädes bedrivna stenindustrien som ock för det allmänna, exempelvis såsom nödhamn, att, såsom ovan nämnts, för dess vidmakt-hållande och förbättrande avsevärda statsbidrag beviljats, ett förhållande som står i full överensstämmelse med riksdagens under de senare åren visade särskilda intresse för upphjälpande av rikets hamnväsende i allmänhet.

I vad sålunda anförts skulle utskottet under vanliga förhållanden anse tillfyllestgörande skäl för beviljande av det begärda anslaget föreligga. Utskottet har emellertid ingalunda förbisett, att under nu rådande ekonomiska situation stor varsamhet vid beviljande av anslag är av nöden. Enligt utskottets uppfattning föreligga likväl i detta fall särskilda omständigheter, vilkas avgörande betydelse utskottet icke kunnat underkänna. Av utredningen i ärendet framgår nämligen, att invånarna i Persnäs socken äro för sin utkomst till väsentlig del beroende av stenindustrien inom socknen, för vars bestånd i sin tur givetvis erfordras, att hamnen sättes i sådant skick, att den kan med trygghet angöras av de för stenutförseln använda fartygen. Hamnens nuvarande beskaffenhet har, såsom utredningen visar, medfört en väsentlig nedgång i ortens allmänna rörelse, däri inbegripet nämnda industri. Utskottet har icke kunnat undgå att se ett samband mellan detta förhållande och den utomordentligt starka emigrationen från Persnäs socken. Det synes med allt skäl vara att befara, att, om hamnen lämnas i sitt nuvarande skick och sålunda alltmer får förfalla, stenindustrien kommer att helt gå under och folkminskningen inom socknen att fortgå ännu hastigare än hittills. Försattes åter hamnen i gott stånd, synes grundad förhoppning förefinnas, att stenindustrien skall förete nytt uppsving och skänka utkomst åt en väsentligt talrikare befolkning än för närvarande.

Då utskottet sålunda anser sig böra tillstyrka beviljande av det av Kungl. Maj:t äskade anslaget, sker detta dock under förutsättning, att bättre garantier i avseende å det behöriga underhållet av hamnen än de nu erbjudna kunna vinnas. Stor sannolikhet synes nämligen vara för handen, att Persnäs kommun med sin ringa ekonomiska bärkraft icke skall mäktat infria sitt i förevarande avseende gjorda åtagande. Vid sådant förhållande och då hamnen närmast är att hänföra till sådan mindre hamnanläggning, som omförmäles i kungl. kungörelsen den 27 juni 1914 angående statsbidrag till väganläggningar m. m., synes skäligen kunna uppställas den fordran, att den i berörda kungörelse förekommande bestämmelsen om skyldighet för landstinget att ansvara för den framtida underhållskostnaden jämväl tillämpas i förevarande fall.»

I enlighet med utskottets hemställan beslöt också riksdagen att såsom bidrag till bestridande av kostnaden för istandsättande av Sandvikens hamn i Persnäs socken på Öland i enlighet med den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen därför upprättade arbetsplan bevilja ett anslag av 248,000 kronor samt därav på extra stat för år 1916 anvisa ett belopp av 50,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel förskottsvis redan under år 1915 utanordna sistnämnda belopp; dock under villkor att vederbörande landsting jämte Persnäs kommun förbunde sig att ansvara för den framtida underhållskostnaden för hamnanläggningen.

Enligt vad departementschefen nu upplyst, har emellertid Kungl. Maj:ts befallningshavande i Kalmar län med skrivelse den 19 oktober 1915 överlämnat en skrift från Kalmar läns södra landsting, däruti landstinget meddelat, att landstinget icke funnit skäl ikläda sig den ifrågasatta förbindelsen, och har Kungl. Maj:t den 12 november 1915 föreskrivit, att det av riksdagen anvisade anslaget å 50,000 kronor skulle överföras till statsverkets kassafond.

Genom den förevarande motionen har frågan om hamnens istandsättande åter kommit under riksdagens prövning.

Det av motionärerna nu framlagda förslaget till hamnens istandsättande skiljer sig från Kungl. Maj:ts ovannämnda förslag däri, att i stället för en ny vågbrytararm jämte pirhuvud för en kostnad av 93,160 kronor, föreslagits särskild förstärkning av den nu befintliga norra vågbrytaren på den punkt, där den nya vågbrytaren skolat avsluta, vilket arbete beräknats betinga en kostnad av 20,000 kronor. De övriga arbeten, som erfordras, hava av motionärerna upptagits i överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag.

Sålunda har beräknats för den nu befintliga norra vågbrytarens påbyggnad 61,440 kronor, för förändring av norra inre hamnarmen och rummet mellan denna och norra vågbrytaren till lastbrygga 27,722 kronor, för hamnens uppmuddring 46,885 kronor, för borttagande av tvärarmen 250 kronor, för planering för tillfartsväg till lastbryggan 170 kronor.

Byggnadskostnaden skulle alltså enligt motionärernas förslag uppgå till 156,467 kronor i stället för 229,627 kronor enligt Kungl. Maj:ts förslag. Härtill skulle i båda fallen för oförutsedda utgifter m. m. komma omkring 20 procent av nämnda belopp, i följd varav slutsumman, som enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle uppgå till 275,500 kronor, i motionen upptagits till 188,000 kronor. Av detta belopp skulle nio tiondedelar, 169,200 kronor, utgå i form av statsanslag; för återstoden, en tiondedel eller 18,800 kronor, skulle Persnäs kommun svara. Jämväl för det framtida underhållet av hamnen skulle kommunen ansvara.

*Utskottets
yttrande.*

De skäl, som föranledde utskottet att år 1915 tillstyrka beviljande av ett anslag för istandsättande av Sandvikens hamn, torde fortfarande kunna åberopas, då utskottet nu ansett sig böra förorda motionen i vad den avser anvisande av statsbidrag för ändamålet. Beträffande villkoren för bidragets åtnjutande innebär motionen, att riksdagen skulle övergiva det krav på ökad säkerhet för hamnanläggningens behöriga underhåll, som låg i bestämmelsen om förpliktelse för landstinget att jämte Persnäs kommun ansvara för den framtida underhållskostnaden. Sin fordran på ökade garantier i nämnda hänseende anser emellertid utskottet, att riksdagen icke bör eftergiva. Då landstinget vägrat att ikläda sig nämnda förpliktelse, måste därför dylika garantier söka erhållas på annat sätt. I detta syfte vill utskottet föreslå, att vid anslagets beviljande föreskrives, att en del, till exempel en tredjedel, av inflytande hamnavgifter avsättes till en under offentlig myndighets kontroll stående fond, vilken efter väg- och vattenbyggnadsstyrelsens prövning i varje särskilt fall får användas till bestridande av kostnaderna för större reparations- och underhållsarbeten.

Beträffande frågan huruvida utförandet av arbetet i den av motionärerna föreslagna mindre omfattningen kan anses tillfyllestgörande, finner utskottet att, även om Kungl. Maj:ts förslag skulle medföra ökad säkerhet för hamnens bestånd, motionärernas förslag dock torde vara tillfyllest för att för framtiden förebygga sådana olägenheter som de nuvarande. Utskottet vill erinra därom, att bland sakkunniga

olika meningar gjorts gällande och väsentligt olika förslag utarbetats i fråga om beskaffenheten av de skyddsåtgärder, som borde vidtagas. Den åsikten har ock uttalats, att den teori rörande orsakerna till de hittills företagna skyddsåtgärdernas otillräcklighet, från vilken Kungl. Maj:ts förslag utginge, syntes, i vad den avsåge stenskärvens insugning i hamnen, böra bestyrkas av erfarenheten, innan den lades till grund för mera kostsamma anordningar. I varje fall lärer vid bifall till motionen hinder icke möta att, därest mot förmodan det nu föreslagna ombyggnadsarbetet skulle visa sig för sitt ändamål otillräckligt, utan avsevärd kostnadsökning utöver vad som erfordrats, därest arbetet utförts i ett sammanhang, vågbrytaren förlänges i enlighet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens vid förra riksdagen framlagda förslag. Under dessa omständigheter har utskottet ansett sig böra tillstyrka arbetets utförande i den av motionärerna föreslagna omfattningen.

Motionärernas kostnadsberäkningar, vilka med undantag allenast för ovanberörda anordning vid norra vågbrytaren helt ansluta sig till det till grund för Kungl. Maj:ts proposition vid 1915 års riksdag liggande kostnadsförslaget, hava icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må, i anledning av herr Anderssons i Knäppinge ifrågavarande motion, såsom *bidrag till bestridande av kostnaden för iståndsättandet av Sandvikens hamn i Persnäs socken på Öland* i överensstämmelse med den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen därför upprättade, i Kungl. Maj:ts till 1915 års riksdag i ämnet avlåtna proposition åberopade arbetsplan med de ändringar i densamma, som föranledas av ifrågavarande motion, bevilja ett anslag av 169,200 kronor samt därav på extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 50,000 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel förskottsvis redan under år 1916 utanordna sistnämnda belopp, dock under villkor

dels att Persnäs kommun med en tiondedel deltagar i den beräknade kostnaden, 188,000 kronor,

dels att kommunen ansvarar för den framtida underhållskostnaden av hamnanläggningen,

dels ock att av inflytande hamnavgifter årligen en tredjedel avsättes till en fond, vilken skall stå under kontroll av den offentliga myndighet, som Kungl. Maj:t bestämmer, och vilken efter väg- och

vattenbyggnadsstyrelsens prövning i varje särskilt fall må användas till bestridande av kostnaderna för större reparations- och underhållsarbeten.

*Bidrag till
anläggning
eller för-
bättring av
vägar m. m.*

[23.]

24:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts i punkt 23 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 56—57) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *bidrag för anläggning av nya samt förbättring eller omläggning av backiga eller eljest mindre goda vägar*, på extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 2,500,000 kronor.

*Angående
befrielse för
vederbörande
intressenter
att fullborda
väganläggning-
ar från Tall-
järv till Bön-
kroken m. m.
i Norrbottens
län.*

[24.]

25:o) Kungl. Maj:t har i punkt 24 föreslagit riksdagen att de, vilka på grund av avslutade kontrakt eller eljest äro ansvariga för fullbordande av anläggning av vägdelarna från Kölmjärv till Tallsjön, från Tallsjön förbi Bredträsk till Bönälven eller Bönkroken samt från Talljärv till Bredträsk, må befrias från dem i sådant hänseende åliggande skyldighet, utan att de till väganläggningarna beviljade och redan uppburna statsbidragen återbäras.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 57—63 i statsrådsprotokollet.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot ifrågavarande framställning, vill emellertid uttala önskvärdheten av att vid framtida beviljande av bidrag för anläggningar av ifrågavarande slag tillförlitlig utredning verkställes för vinnande av erforderlig visshet om att vederbörande vägintrössenter äro i stånd att fullborda anläggningen. Dessutom vill utskottet uttryckligen framhålla, att detta beslut icke får tillmätas prejudicierande karaktär.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må medgiva, att de, vilka på grund av avslutade kontrakt eller eljest äro ansvariga för fullbordande av anläggning av vägdelarna från Kölmjärv till Tallsjön, från Tallsjön förbi Bredträsk till Bönälven eller Bönkroken samt från Talljärv till Bredträsk, befrias från dem i sådant hänseende åliggande skyldighet, utan att de till väganläggningarna beviljade och redan uppburna statsbidragen återbäras.

26:o) I punkt 25 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avseende å de statsbidrag, som för år 1917 kunna av riksdagen beviljas till väganläggningar och vägförbättringar samt till bro- och hamnbyggnader ävensom upprepning av åar och farleder, skola gälla de grunder, vilka finnas angivna i riksdagens skrivelser den 31 maj 1907, den 27 februari 1914 och den 28 maj 1915.

Villkor för
statsbidrag
till vägan-
läggningar
m. m.
[25.]

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 64—65 i statsrådsprotokollet.

I sammanhang härmed har utskottet till behandling förehaft en av herr *E. Molin* i Dombäcksmark inom andra kammaren väckt motion (nr 64), vari hemställes, att riksdagen med upphävande av sina i ämnet tidigare fattade beslut måtte föreskriva, att i avseende å de statsbidrag, som för åren 1915 och 1916 redan beviljats och för år 1917 kunna av riksdagen beviljas till väganläggningar och vägförbättringar samt till bro- och hamnbyggnader ävensom upprepning av åar och farleder, skola gälla de grunder, vilka finnas angivna i riksdagens skrivelser den 31 maj 1907 och (i fråga om befattningen med ärendena) den 28 maj 1915.

Beträffande de skäl motionären anfört till stöd för sin framställning får utskottet hänvisa till motionen.

Beträffande först denna motion vill utskottet erinra om följande.

Uti en inom första kammaren vid 1914 års förra riksdag väckt motion (nr 54) hade herr *E. Lindblad* föreslagit, att riksdagen måtte besluta, att för åtnjutande av statsbidrag med $\frac{2}{3}$ av anläggningskostnaden för nya eller omlagda allmänna vägar skulle uppställas villkoret, att för väganläggningen erforderlig mark skulle kostnadsfritt tillhandahållas av landsting, kommuner eller enskilda.

Utskottets
yttrande.

Till stöd härför anfördes huvudsakligen, att motsvarande villkor uppställas vid beslut om anläggning av nya statsbanor samt i fråga om beviljande av understöd från anslaget till anläggande av enklare vägar i de tre nordligaste länen. Genom antagande av ett dylikt villkor för understöd från det allmänna vägbyggnadsanslaget vunnas en i och för sig önskvärd likformighet beträffande villkoren för åtnjutande av understöd av ifrågavarande art, vartill komme, att härigenom anslaget bleve, i större utsträckning än hittills, tillgängligt för befrämjande av ett intensivare utbyggande av vägar.

Vid behandlingen av motionen yttrade statsutskottet, att utskottet funnit det av motionären framställda förslaget synnerligen beaktansvärt, och riksdagens beslut utföll i enlighet med motionärens, av utskottet

biträdda hemställan med viss av utskottet föreslagen begränsning beträffande tiden för villkorets trädande i tillämpning.

Härefter hade herr Molin dels vid 1914 års senare riksdag dels ock, jämte andra, vid sistlidet års riksdag väckt motioner i syfte att få ovannämnda av 1914 års förra riksdag beslutade villkor upphäft. I sitt utlåtande angående den sistnämnda motionen anförde utskottet, att de skäl, som föranlett riksdagen att uppställa ifrågavarande villkor för erhållande av statsbidrag, enligt utskottets uppfattning, fortfarande ägde oförminskad giltighet. Vad särskilt beträffade den av motionären framförda farhågan, att villkoret skulle innebära ett allvarligt hinder för igångsättandet av vägbyggnadsföretag under ett antal år framåt, kunde någon erfarenhet, ägnad att bestyrka denna uppfattning, ännu icke hava förvärvats. Härtill komme, att utskottet hade all anledning antaga, att de sakkunniga, vilka av chefen för finansdepartementet tillkallats för verkställande av utredning rörande väghållningsbesvärets utjämning m. m., i sitt blivande utlåtande icke skulle underlåta att behandla jämväl frågan om villkor för statsbidrag till vägväsendets uppbjälpare och att det sålunda icke kunde anses lämpligt att innan berörda utredning föreläge vidtaga någon mera väsentlig ändring i dessa villkor. Utskottet avstyrkte därför motionen, vilken icke heller föranledde någon riksdagens åtgärd.

Några nya skäl av beskaffenhet att bibringa utskottet en annan uppfattning i frågan hava nu icke anförts. Härtill kommer, att, enligt vad departementschefen i sitt yttrande till statsrådsprotokollet meddelat, Kungl. Maj:t förordnat, att de framställningar om upphävande av nu ifrågavarande villkor, som ingivits eller komme att ingivas till Kungl. Maj:t, skulle överlämnas till ovannämnda sakkunniga för att tagas under övervägande vid avgivande av det förslag, vartill den anbefallda utredningen kunde föranleda. Utskottet får alltså avstyrka motionen.

Vidkommande härefter Kungl. Maj:ts förslag har utskottet icke funnit anledning till anmärkning emot detsamma.

Utskottet vill emellertid i detta sammanhang erinra om att Kungl. Maj:t, i anslutning till riksdagens i skrivelse den 28 maj 1915 därom gjorda uttalande, genom kungörelse den 29 oktober 1915 förordnat, bland annat, att den befattning, som enligt kungörelsen den 27 juni 1914 tillkomme statskontoret med ärenden beträffande statsbidrag för nu ifrågavarande ändamål, skulle från och med den 1 januari 1916 övertagas av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts föreliggande förslag och med avslag å herr Molins ovanberörda motion, i vad den skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag, medgiva, att i avseende å de statsbidrag, som för år 1917 kunna av riksdagen beviljas till väganläggningar och vägförbättringar samt till bro- och hamnbyggnader ävensom upprepning av åar och farleder, skola gälla de *allmänna villkor och bestämmelser, vilka finnas intagna i riksdagens skrivelser den 31 maj 1907, den 27 februari 1914 och den 28 maj 1915.*

27:o) I punkt 26 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att på extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 500,000 kronor att, i enlighet med de i kungl. kungörelserna den 14 november 1913 och den 29 oktober 1915 angivna grunder, användas till anläggande av enklare vägar i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län.

Anläggande av enklare vägar i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 65—68 i statsrådsprotokollet.

[26.]

Utskottet har icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag.

Med anledning av departementschefens meddelande att i fråga om Västerbottens län någon fördelning ännu icke ägt rum, vare sig av 1914 års eller ännu mindre 1915 och 1916 års anslag för ifrågavarande ändamål, vill utskottet emellertid uttala önskvärdheten av att erforderliga åtgärder vidtagas för att en sådan fördelning icke må, på sätt som i nu förevarande fall skett, framdeles bliva på liknande sätt uppskjuten.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må på extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 500,000 kronor att i enlighet med de i nådiga kungörelserna den 14 november 1913 och den 29 oktober 1915 angivna grunder användas till *anläggande av enklare vägar i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län.*

*Motioner
ang. anslag
till väg-
anläggningar
m. m.*

28:o) I två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren (nr 40) av herr *H. Fahlén* m. fl. och den andra inom andra kammaren (nr 63) av herr *C. J. Öberg* m. fl., har föreslagits, att riksdagen måtte för år 1917 anslå ett belopp av 100,000 kronor att användas till anläggande av enklare vägar inom Västernorrlands län på de villkor och bestämmelser, som Kungl. Maj:t kunde finna gott föreskriva.

Vidare hava herrar *N. G. Åkerlindh* och *A. Mossberg* i en inom andra kammaren väckt motion (nr 152) hemställt, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning, huruvida och under vilka villkor statsanslag kunde beviljas till sådana enskilda vägar i Värmlands, Kopparbergs, Gävleborgs och Västernorrlands län, som kunde väntas i en snar framtid bliva till allmänt underhåll indelade, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde giva anledning.

Beträffande de av motionärerna till stöd för deras olika förslag anförda skäl tillåter sig utskottet hänvisa till motionerna samt i fråga om herrar *Fahléns* m. fl. och *Öbergs* m. fl. motioner, till av samma motionärer vid 1915 års riksdag i ämnet väckta motioner (I: 18 och II: 21).

*Utskottets
yttrande.*

I sitt utlåtande angående sistnämnda vid 1915 års riksdag väckta motioner hade utskottet anfört följande:

»Vidkommande först herrar *Fahléns* m. fl. och *Öbergs* m. fl. motioner vill utskottet, utan att ingå på ett bedömande av spörsmålet, huruvida under normala ekonomiska förhållanden statsbidrag till anläggning av enklare vägar inom Västernorrlands län, må kunna komma att beviljas, framhålla att synnerligen starka betänkligheter måste möta mot att under nuvarande situation belasta budgeten med utgifter för ett ändamål, sådant som det förevarande, vilket, om än i och för sig behjärtansvärt, likväl torde kunna utan alltför stora olägenheter för närvarande undanskjutas. Då härtill kommer, att de av chefen för finansdepartementet tillkallade sakkunniga för verkställande av utredning rörande väghållningsbesvärets utjämning m. m., enligt vad utskottet inhämtat, komma att i sitt blivande utlåtande till behandling upptaga frågan om de olika vägtyper, som böra med statsbidrag understödjas, och att resultatet av berörda utredning synes böra avvaktas, innan ytterligare anslag för nu ifrågavarande vägtyp beviljas, kan utskottet icke tillstyrka motionerna.»

Då ifrågavarande utredning ännu icke avslutats samt några nya skäl av beskaffenhet att bibringa utskottet en annan uppfattning av förevarande ämne än den, som kommit till uttryck i utskottets ovanberörda utlåtande, icke anförts, kan utskottet icke tillstyrka de nu föreliggande motionerna.

Vad angår den av herrar Åkerlindh och Mossberg väckta motionen vill utskottet erinra därom, att samma motionärer i en vid sistlidet års riksdag inom andra kammaren väckt motion (nr 41) hemställt, att riksdagen ville besluta, att som extra anslag för ombyggnad, eventuellt nybyggnad och förbättrande av enskilda vägar, som i en snar framtid kunna till allmänt underhåll antagas i Värmland, anslå för år 1916 av statsmedel 100,000 kronor; men att utskottet med hänsyn till de ekonomiska konsekvenser av nästan oöverskådlig räckvidd, som otvivelaktigt skulle föranledas av ett statens understödjande, på sätt av motionärerna ifrågasatts, av enskilda vägar, avstyrkt motionerna, vilka icke heller föranledde till någon riksdagens åtgärd.

Då utskottet under inga omständigheter finner sig kunna tillstyrka statsanslag för enskilda vägar, kan utskottet ej heller förorda en utredning i det av motionärerna angivna hänseende.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

a) att herr Fahléns m. fl. och herr Öbergs m. fl. ovanberörda motioner icke må av riksdagen bifallas; samt

b) att jämväl herrar Åkerlindhs och Mossbergs förenämnda motion icke må vinna riksdagens bifall.

Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.

29:o) Kungl. Maj:t har i punkt 27 föreslagit riksdagen dels medgiva ej mindre att å avlöningsstaten för medicinalstyrelsen må från och med år 1917 uppföras en statsinspektör över köttkontrollen i riket med en årlig avlöning av 7,500 kronor, därav 5,000 kronor lön samt 2,500 kronor tjänstgöringspenningar, än även att

Bihang till riksdagens protokoll 1916. 6 saml. 6 häft. (Nr 6.)

*Medicinal-
styrelsen.*
[27.]

innehavaren av nämnda tjänst må äga rätt till ett ålderstillägg å 600 kronor efter fem års tjänstgöring;

dels förklara, att innehavaren av nämnda tjänst må årligen, när sådant utan hinder för göromålens behöriga gång kan ske, åtnjuta semester under en och en halv månad, ävensom att för åtnjutande av de med sagda tjänst förenade avlöningsförmåner skola gälla vad i nämnda kungörelsen den 1 oktober 1914 angående villkor och bestämmelser för åtnjutande av avlöningsförmåner enligt den från och med år 1915 gällande ordinarie stat för medicinalstyrelsen finnes stadgat i fråga om å nämnda stat upptagna ordinarie manliga befattningshavare;

dels från och med år 1917 höja den å medicinalstyrelsens ordinarie stat upptagna anslagsposten till vetenskapliga rådet, veterinärrådet, vikariatsersättningar och extra tjänstemän m. m. från 49,900 kronor med 1,300 kronor till 51,200 kronor;

dels godkänna sådan ändring i ordinarie övergångsstaten för medicinalstyrelsen att det däri uppförda anslaget till 1 registrator och aktuarie ur staten uteslutes;

dels ock, vid bifall till vad ovan föreslagits beträffande förändringar i staten för medicinalstyrelsen, från och med år 1917 höja det å riksstaten uppförda ordinarie anslaget till medicinalstyrelsen från 193,100 kronor med 5,600 kronor, till 198,700 kronor, därav 4,900 kronor å övergångsstat.

I fråga om utredningen får utskottet hänvisa till sid. 69—81 i statsrådsprotokollet.

Till arvode åt en statsinspektör över köttkontrollen anvisade 1914 års förra riksdag å extra stat för år 1915 under nionde huvudtiteln ett anslag av 5,600 kronor. Samma belopp har även anvisats för år 1916.

*Utskottets
yttrande.*

Då behovet av en statsinspektör över köttkontrollen även för framtiden torde göra sig gällande, har utskottet ansett lämpligt, att ifrågasvarande befattning förändras till ordinarie tjänst, vilken då bör uppföras å medicinalstyrelsens stat. Med hänsyn till de stora fordringar i såväl teoretiskt som praktiskt avseende, vilka måste ställas på ifrågasvarande befattningshavare, har utskottet jämväl, om än med tvekan, funnit sig böra tillstyrka den av Kungl. Maj:t för befattningen föreslagna avlöningen, 7,500 kronor, därav 5,000 kronor lön och 2,500 kronor tjänstgöringspenningar, jämte ett ålderstillägg å 600 kronor efter fem års tjänstgöring.

Mot den föreslagna höjningen av anslagsposten till vetenskapliga rådet, veterinärrådet, vikariatsersättningar och extra tjänstemän m. m. med 1,300 kronor, vilken höjning huvudsakligen föranledes därav, att från nämnda anslagspost ansetts bära bestridas kostnaden för den för avgivande av yttrande angående sökande av apoteksprivilegier tillsatta nämnd, har utskottet icke haft något att erinra.

Den föreslagna ändringen i övergångsstaten för medicinalstyrelsen betingas därav, att den i nämnda stat upptagna registratorn och aktuarien under år 1915 utnämnts att vara sekreterare hos styrelsen, i följd varav det å övergångsstaten till nämnde befattningshavare upptagna anslaget 3,200 kronor bör utgå.

Utskottet, som i övrigt icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag i denna punkt, får alltså hemställa,

att riksdagen må,

a) medgiva ej mindre att å avlöningsstaten för medicinalstyrelsen må från och med år 1917 uppföras en statsinspektör över köttkontrollen i riket med en årlig avlöning av 7,500 kronor, därav 5,000 kronor lön och 2,500 kronor tjänstgöringspenningar, än även att innehavaren av nämnda tjänst må äga rätt till ett ålderstillägg å 600 kronor efter fem års tjänstgöring;

b) förklara, att innehavaren av nämnda tjänst må årligen, när sådant utan hinder för göromålens behöriga gång kan ske, åtnjuta semester under en och en halv månad, ävensom att för åtnjutande av de med sagda tjänst förenade avlöningsförmåner skola gälla vad i nämnda kungörelsen den 1 oktober 1914 angående villkor och bestämmelser för åtnjutande av avlöningsförmåner enligt den från och med år 1915 gällande ordinarie stat för medicinalstyrelsen finnes stadgat i fråga om å nämnda stat upptagna ordinarie manliga befattningshavare;

c) från och med år 1917 höja den å medicinalstyrelsens ordinarie stat upptagna anslagsposten till vetenskapliga rådet, veterinärrådet, vikariatsersättnin-

gar och extra tjänstemän m. m. från 49,900 kronor med 1,300 kronor till 51,200 kronor;

d) godkänna sådan ändring i ordinarie övergångsstaten för medicinalstyrelsen, att det däri uppförda anslaget till 1 registrator och aktuarie ur staten uteslutes;

e) vid bifall till vad ovan föreslagits beträffande förändringar i staten för medicinalstyrelsen, från och med år 1917 höja det å riksstaten uppförda *ordinarie anslaget till medicinalstyrelsen* från 193,100 kronor med 5,600 kronor till 198,700 kronor, därav 4,900 kronor å övergångsstat.

Ang. ålders-
tillägg åt
notarien
hos medi-
cinalstyrelsen
friherre
E. J. A.
Klinckow-
ström.

30:o) Kungl. Maj:t har i punkt 28 föreslagit riksdagen att notarien hos medicinalstyrelsen friherre Ernst Johan Axel Klinckowström må, utan hinder därav att han först efter ingången av år 1915 tillträtt sin nu innehavande tjänst, för ålderstilläggs åtnjutande räkna sig sin tjänstgöring före nämnda tidpunkt såsom tillförordnad notarie till godo i så måtto, att han må från och med år 1916 uppbära första ålderstillägget å lönen.

[28.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 82—87 i statsrådsprotokollet.

Utskottet har väl funnit billigheten tala för, att friherre Klinckowström må erhålla första ålderstillägget å lönen tidigare än han på grund av gällande avlöningsbestämmelser ansetts berättigad. Dock har utskottet med hänsyn till förut av riksdagen tillämpad praxis ej ansett sig kunna tillstyrka, att ålderstillägg må uppbäras förrän från och med år 1917. Denna avvikelse från vad Kungl. Maj:t föreslagit anser utskottet likväl ej böra föranleda, att friherre Klinckowström kommer i åtnjutande av vidare avlöningsförhöjning senare än vad som skulle blivit händelsen vid bifall till Kungl. Maj:ts förslag oförändrat, och har utskottet fördenskull åt sin hemställan givit en därefter lämpad avfattning.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må medgiva, att notarien hos medicinalstyrelsen friherre Ernst Johan Axel Klinckowström må, utan hinder därav att han först efter ingången av år 1915 tillträtt sin nu innehavande tjänst, för ålderstilläggs åtnjutande räkna sig sin tjänstgöring

före nämnda tidpunkt såsom tillförordnad notarie till godo i så måtto, att han må från och med år 1917 komma i åtnjutande av samma avlöningsförmåner, som skulle tillkomma honom, därest han från och med år 1916 erhållit första ålderstillägget å lönen.

31:o) I punkt 29 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att på extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 1,300 kronor för beredande av personligt avlöningstillägg under nämnda år för en å övergångsstat uppförd befattningshavare hos medicinalstyrelsen i enlighet med de för provisorisk lönereglering för befattningshavare i medicinalstyrelsen för år 1914 fastställda grunder och villkor. *Personligt avlöningstillägg till en befattningshavare i medicinalstyrelsen.*

[29.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 87—88 i statsrådsprotokollet.

I jämförelse med den för innevarande år anvisade anslagssumman innebär Kungl. Maj:ts förslag en nedsättning av 800 kronor.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot vad Kungl. Maj:t under förevarande punkt föreslagit, hemställer,

att riksdagen må på extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 1,300 kronor för beredande av *personligt avlöningstillägg* under nämnda år för en å *övergångsstat* uppförd befattningshavare hos medicinalstyrelsen i enlighet med de för provisorisk lönereglering för befattningshavare i medicinalstyrelsen för år 1914 fastställda grunder och villkor.

32:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts under punkt 30 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 88—89) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa, *Farmaceutiskt laboratorium vid statsmedicinska anstalten.*

[30].

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum för *upprätthållande av driften av ett vid den statsmedicinska anstalten tillsvidare inrättat farmaceutiskt laboratorium* å extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 15,600 kronor.

Resestipendier till förste provinsialläkare m. fl. läkare.

[31.]

33:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts under punkt 31 gjorda framställning, hemställer utskottet,

att riksdagen må besluta att det ordinarie reservationsanslaget till *resestipendier åt förste provinsialläkare, provinsialläkare, extra provinsialläkare, biträdande provinsialläkare och stadsläkare* skall ur riksstaten för år 1917 uteslutas.

Tilläggsarvoden åt extra provinsialläkarna i Malå och Bjurholms distrikt.

[32.]

34:o) På grund av Kungl. Maj:ts i punkt 32 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 91—92) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande ägt rum på extra stat för år 1917 bevilja ett anslag av 1,300 kronor till beredande av *tilläggsarvoden åt extra provinsialläkarna i Malå och Bjurholms distrikt* med 800 kronor för den förre och 500 kronor för den senare.

Höjning av anslaget till hospitals underhåll.

[33.]

35:o) Kungl. Maj:t har i punkt 33 föreslagit riksdagen att från och med år 1917 höja det å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till hospitals underhåll med 500,000 kronor eller från 3,850,000 kronor till 4,350,000 kronor.

I fråga om utredningen i ämnet hänvisas till sid. 92—93 i statsrådsprotokollet.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts ifrågasvarande framställning, får alltså hemställa,

att riksdagen må från och med år 1917 höja det å ordinarie stat uppförda *förslagsanslaget till hospitals underhåll* med 500,000 kronor eller från 3,850,000 kronor till 4,350,000 kronor.

Motion ang. uppförande på ordinarie stat av viss personal vid statens anstalter för sinnessjuka.

36:o) I en inom andra kammaren väckt motion (nr 147) har herr J. H. Erikson i Uppsala hemställt, att riksdagen måtte bifalla, dels i tillämpliga delar det förslag, som framlagts i det av sakkunniga för utredning angående personalens vid statens anstalter för sinnessjuka uppförande på ordinarie stat m. m. den 29 september 1913 avgivna betänkande, dels de av hospitalspersonalens förbund gjorda, motionen

bilagda ändringsförslag till nämnda betänkande, *dels* de förändringar i förslagsanslaget till hospitalens underhåll, som betingades av den ökade utgift, som bleve förenad med en del av hospitalpersonalens uppförande på ordinarie stat, samt *dels* att tidpunkten för överförandet på ordinarie stat bestämdes retroaktivt från den 1 januari 1916.

Beträffande de skäl motionären anfört till stöd för sin framställning hänvisas till motionen.

Då, såsom motionären även framhållit, frågan om hospitalpersonalens uppförande på ordinarie stat för närvarande är föremål för utredning inom löneregleringskommittén, torde det icke vara lämpligt att riksdagen, innan berörda utredning föreligger, ingår i prövning av samma fråga. Utskottet, som vill uttala sin förhoppning att proposition i ämnet, så vitt möjligt, kommer att framläggas för 1917 års riksdag, får alltså hemställa,

att förevarande motion icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

37:o) I punkt 34 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen *dels* att det belopp av högst 50,100 kronor, som av riksdagen beviljats till arvoden åt tjänstemän, vilka icke äro i hospitalens och asylernas lönestater upptagna, höjes med 4,500 kronor till högst 54,600 kronor, på det att arvoden må kunna från och med år 1917 utgå med följande belopp:

Arvoden åt två bokhållare, predikant och sekreterare vid Östersunds hospital samt förhöjt arvode åt sekreteraren vid Piteå hospital och asyl.

Piteå hospital och asyl:

till sekreteraren	kronor	800: —	[34.]
-------------------------	--------	--------	-------

Östersunds hospital:

till predikanten	kronor	1,200: —
» sekreteraren	»	1,000: —
» två bokhållare, vardera 1,000 kronor,	»	2,000: —

med rätt för bokhållarna till bostad med möbler och sängkläder, lyse, bränsle, tvätt och kost enligt av medicinalstyrelsen särskilt fastställd utspisningsstat samt till en arvodesförhöjning å 300 kronor efter fem års väl vitsordad tjänstgöring;

dels ock att vad som erfordras för beredande av nu ifrågavarande avlöningsförmåner skall utgå av förslagsanslaget till hospitals underhåll.

Beträffande utredningen i ärendet tillåter sig utskottet hänvisa till sid. 94—97 i statsrådsprotokollet.

Utskottet, som vid jämförelse med de vid rikets övriga hospital till därstädes anställda predikanter utgående arvoden finner det föreslagna arvodet till predikanten vid Östersunds hospital skäligen böra nedsättas till 1,000 kronor, har i övrigt ej haft något mot Kungl. Maj:ts förevarande framställning att erinra.

Utskottet får sålunda hemställa,

att riksdagen må medgiva

a) *dels* att det belopp av högst 50,100 kronor, som av riksdagen beviljats till *arvoden åt tjänstemän, vilka icke äro i hospitalens och asylernas lönestater upptagna*, höjes med 4,300 kronor till högst 54,400 kronor, på det att arvoden må kunna från och med år 1917 utgå med följande belopp:

Piteå hospital och asyl:

till sekreteraren kronor 800: —

Östersunds hospital:

till predikanten	kronor 1,000: —
» sekreteraren	» 1,000: —
» två bokhållare, vardera 1,000 kronor,	» 2,000: —

med rätt för bokhållarna till bostad med möbler och sängkläder, lyse, bränsle, tvätt och kost enligt av medicinalstyrelsen särskilt fastställd utspisningsstat samt till en arvodesförhöjning å 300 kronor efter fem års väl vitsordad tjänstgöring;

b) *dels ock* att vad som erfordras för beredande av nu ifrågavarande avlöningsförmåner skall utgå av förslagsanslaget till hospitals underhåll.

38:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts under punkt 35 gjorda framställning hemställer utskottet,

*Resestipendier
åt vid rikets
hospital och
asyler an-
ställda läkare.*

att riksdagen må besluta, att det ordinarie reservationsanslaget till *resestipendier åt vid rikets hospital och asyler anställda läkare* skall ur riksstaten för år 1917 uteslutas.

[35.]

39:o) I punkt 36 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att av det för uppförande av en för 800 sinnessjuka avsedd statsanstalt å biskopsbostället Sundby nr 1 om 2 mantal i Strängnäs socken av Södermanlands län m. m. beviljade anslaget å 3,300,000 kronor på extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 550,000 kronor.

*Anläggning
av hospital vid
Strängnäs.*

[36.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 98—100 i statsrådsprotokollet.

Riksdagens revisorer hava i sin år 1914 avgivna berättelse angående statsverket beträffande ifrågavarande hospitalsanläggning, bland annat, anført, att med genomförandet av den då föreliggande byggnadsplanen dels vissa byggnader skulle få ett läge, som måste anses mindre förmånligt och betinga betydande grundläggningskostnader, dels ock avsevärda svårigheter torde uppstå för ordnande på ett tillfredsställande sätt av avloppsförhållanden å tomten. Med anledning härav hade Kungl. Maj:t anbefallt medicinalstyrelsen att med biträde, där så erfordrades, av särskilda sakkunniga, dem styrelsen skulle äga tillkalla, skyndsamt verkställa ytterligare undersökning av grundförhållandena å det område, där byggnaderna för hospitalet avsåges att uppföras, samt vidtaga de förändringar i avseende å de särskilda byggnadernas förläggning, som vid undersökningen funnes lämpliga och kunde bidra att nedbringa grundläggningskostnaderna och möjliggöra bättre ordnande av avloppsförhållandena.

Omförmålta av Kungl. Maj:t anbefallda undersökning har nu av medicinalstyrelsen verkställts, varjämte förslag till förändring av läget för vissa av anstaltens byggnader av styrelsen godkänts.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot vad Kungl. Maj:t under ifrågavarande punkt föreslagit, får alltså hemställa,

att riksdagen må av det för *uppförande av en för 800 sinnessjuka avsedd statsanstalt å biskopsbostället Sundby nr 1 om 2 mantal i Strängnäs socken* av Södermanlands län m. m. beviljade anslaget å 3,300,000 kronor på extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 550,000 kronor.

Om- och till-
byggnad av
Lunds hospi-
tal och asyl.

[37.]

40:o) Kungl. Maj:t har i punkt 37 föreslagit riksdagen, att för om- och tillbyggnad av Lunds hospital och asyl bevilja ett belopp av 320,000 kronor samt därav på extra stat för år 1917 anvisa 100,000 kronor.

Beträffande utredningen får utskottet hänvisa till sid. 100—111 i statsrådsprotokollet.

De ifrågasatta byggnadsarbetena avse dels att bereda en ökning av det nuvarande antalet, 1,204, platser vid Lunds hospital med 50 stycken, dels ock, i främsta rummet, att bereda bättre vård för de sinnessjuka vid hospitalet och asylen genom åstadkommande av anordningar, som möjliggöra övervakning av patienterna. I sistnämnda avseende har departementschefen anfört följande:

»En dylik övervakning avser, att oroliga sjuka under åtnjutande av sängvila skola vara under ständig tillsyn och vård av sjukvårdsbetjäning. För sådant ändamål få de sjuka ligga i gemensamma salar eller i enskilda rum, som genom öppen dörr stå i förbindelse med någon sådan gemensamhetssal, så att betjäningen kan ägna de sjuka nödig vård. Sedan systemet med övervakning kommit till användning, hava hospitalen helt ändrat karaktär. De forna tvångsmedlen äro nästan alldeles ur bruk, tvångströja användes numera icke och isolering av sjuk i cell förekommer ej. Systemet har sålunda verkat humaniserande å vården. Där detsamma har kommit till användning, vårdas de sinnessjuka å hospitalen på samma sätt som kroppsligt sjuka å lasaretten i ljusa, väl möblerade, snygga salar under ständig vård av betjäning i stället för att isoleras i mörka, omöblerade celler, vilka på grund av de sjukas osnyggighet omöjligen kunna hållas rena.

Den förut lämnade redogörelsen ger vid handen, att antalet övervakningsplatser vid Lunds hospital och asyl är mycket ringa i förhållande till antalet sådana platser vid de senast beslutade hospitalsanläggningarna. Antalet övervakningsplatser å Lunds hospital och asyl utgör sålunda 185, motsvarande 15,4 % av samtliga sängarna. Till jämförelse härmed erinras, att å Östersunds hospital övervakningsplatsernas antal är 40 % av hela beläggningssiffran, och att motsvarande antal å det beslutade Strängnäs hospital beräknats till 48,8 %.

De föreslagna arbetena bestå däri, att vid *hospitalet*, på platser i närheten av de så kallade läns-paviljongerna, skulle uppföras tvenne övervakningspaviljonger, en var för 25 sängar, den ena för manssidan och den andra för kvinnosidan, för en sammanlagd kostnad av 212,500 kronor, samt att vid *asylen* tillbyggnader skulle utföras till de båda

nuvarande så kallade A-paviljongerna för en kostnad av 107,240 kronor. Den sammanlagda kostnaden skulle alltså utgöra 319,740 kronor eller i avrundat tal 320,000 kronor.

I fråga om arbetskostnaderna har departementschefen anfört följande:

»Vad kostnaden för de ifrågasatta nya paviljongerna vid hospitalet beträffar, kan densamma vid första påseendet förefalla något hög. Att märka är emellertid, att, med hänsyn till paviljongernas ändamål att mottaga endast oroliga och våldsamma sjuka, paviljongerna måste hava ett relativt stort antal rum, avsedda för endast en sjuk eller ett fåtal sjuka. Lokalinredning för att bereda möjlighet att behandla de oroliga sjuka med långbad medför ock stora kostnader och paviljongernas uppförande endast i en våning bidrager jämväl till den höga kostnaden per plats. Enligt vad medicinalstyrelsens arkitekt framhållit, torde ock bemärkas, att kostnaderna äro beräknade efter nuvarande priser, vilka beträffande särskilt rörledningar, elektriska anordningar och dylikt äro högt uppdrivna.

Då en ökning av antalet övervakningsplatser vid Lunds hospital och asyl torde vara nödvändig för att göra hospitalet mera tidsenligt, samt de föreslagna anordningarna, vad hospitalet beträffar, jämväl skulle avhjälpa en förefintlig brist på platser, anser jag mig böra tillstyrka det framlagda förslaget till om- och tillbyggnad vid anstalten ifråga. Härvid synes emellertid beträffande tillbyggnaden vid asylen, till förekommande av olyckshändelse vid eldsvåda, trappor i tillbyggnaden böra anordnas på sätt överintendentsämbetet föreslagit.»

Då behovet av de föreslagna arbetena synes utskottet ådagalagt samt utskottet icke haft något att erinra mot de framlagda kostnadsberäkningarna, får utskottet hemställa,

*Utskottets
yttrande.*

att riksdagen må för *om- och tillbyggnad av Lunds hospital och asyl* bevilja ett belopp av 320,000 kronor samt därav på extra stat för år 1917 anvisa 100,000 kronor.

41:o) I en inom första kammaren väckt motion (nr 41) har herr G. H. von Koch hemställt, att riksdagen ville besluta att anhålla, att Kungl. Maj:t till nästa riksdag täcktes framlägga förslag till en för 800 sinnessjuka avsedd anstalt vid Hälsingborg.

*Motion ang.
anstalt för
sinnessjuka
vid Hälsing-
borg.*

I motionen har framhållits, att medicinalstyrelsen redan den 8 juli 1914 förordat ett då framlagt förslag om uppförande invid Hälsingborg av en anstalt för sinnessjuka ävensom anhållit om bemyndigande att låta uppgöra ritningar och kostnadsberäkningar för ett hospital för 800 sängar å den föreslagna platsen, men att Kungl. Maj:t, i anslutning till ett av 1913 års riksdag gjort uttalande, den 26 februari 1915 uppdragit åt medicinalstyrelsen att — med biträde av särskilt sakkunniga, där så erfordrades — verkställa utredning, huruvida genom anordnandet av den ifrågasatta nya sinnessjukanstalten för ett större antal patienter än 800, byggnads- och driftkostnaden per vårdplats skulle kunna nedbringas, ävensom att undersöka, huru förhållandena gestaltade sig vid utländska sinnessjukanstalter med betydligt större antal än det nämnda.

Motionären har vidare anført, att genom den vändning, som saken härigenom fått, kunde befaras, att hela frågan skulle bliva väsentligt fördröjd, då den ifrågasatta undersökningen rörande utländsk sinnessjukvård icke lämpligen torde kunna verkställas under nuvarande internationella förhållanden, varför en avsevärd tid komme att förflyta innan frågan om möjligheten att å det ifrågasatta hospitalet vid Hälsingborg öka platsantalet över den s. k. normalstorleken kunde bli avgjord.

Beträffande de skäl motionären i övrigt anført till stöd för sin framställning hänvisas till motionen.

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet, som i likhet med motionären anser stort behov av en sinnessjukvårdsanstalt för sydvästra Sverige föreligga, kan emellertid icke dela motionärens uppfattning, att den härom beslutade utredningen skulle behöva väsentligen fördröjas på grund av att en undersökning av utländsk sinnessjukvård under nuvarande förhållanden icke skulle kunna äga rum. Utskottet håller nämligen före, att några större svårigheter icke torde förefinnas för beredande åt vederbörande sakkunniga av tillstånd att besöka utländska sinnessjukvårdsanstalter, och att, även om detta ej skulle kunna ske, de sakkunniga på annat sätt torde kunna erhålla de för utredningen nödvändiga upplysningarna i fråga om den utländska sinnessjukvården.

Utskottet vill dock uttala, att, därest mot förmodan avsevärda svårigheter skulle möta för verkställande av berörda utredning, den av 1913 års riksdag uttalade mening icke torde böra utgöra hinder för Kungl. Maj:t att snarast möjligt framlägga förslag om uppförande av en sinnessjukvårdsanstalt vid Hälsingborg.

Utskottet får alltså hemställa,

att herr von Kochs förevarande motion icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

42:o) I en inom första kammaren väckt motion (nr 42) har herr *Motion angående utvidgning av Växjö hospital.*
A. Petré hemställt, att riksdagen ville besluta att för utvidgning av Växjö hospital inköpa de av kommissionen för denna anstalts utvidgning härtill föreslagna lägenheterna samt för sådant ändamål på extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 137,550 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel låta redan innevarande år förskottsvis utanordna detta belopp, samt att bemyndiga Kungl. Maj:t att låta försälja de Växjö hospital tillhöriga tomtområden, vilkas avyttring likaledes av nämnda kommission föreslagits, för avsättande av därvid erhållna köpeskillning till bidrag för täckandet av kostnaderna för ifrågasvarande markförvärv,

eller, om detta yrkande icke kunde bifallas, att riksdagen ville an hålla, att Kungl. Maj:t täcktes taga frågan om Växjö hospitals utvidgning under förnyat övervägande och därpå inför riksdagen framlägga det förslag, som därav eventuellt kunde föranledas.

Beträffande de skäl motionären anfört till stöd för sin framställning får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet vill erinra därom, såsom ock av motionären framhållits, att 1912 års riksdag i skrivelse till Kungl. Maj:t anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes snarast möjligt föranstalta om utredning i fråga om erforderliga åtgärder för tillgodoseende av behovet av ökad sinnessjukvård i riket, därvid även borde tagas i övervägande, huruvida ändamålet kunde vinnas genom utvidgning av vissa bland nu befintliga vårdanstalter för sinnessjuka, samt meddelat, att riksdagen fäst sin uppmärksamhet därvid, att åtskilliga av hospitalen i riket t. ex. Piteå, Växjö och Göteborg lämpligen syntes kunna utvidgas, ävensom att riksdagen hölle före, att vid en utredning i ämnet borde tillses, huruvida icke genom en dylik utvidgning av några av de förefintliga sinnessjukvårdsanstalterna behovet av ökad hospitalsvård skulle kunna snabbare och på ett mera nöjaktigt sätt tillgodoses.

I sitt yttrande till statsrådsprotokollet under punkt 37 har nu departementschefen meddelat, bland annat, att medicinalstyrelsen framlagt ett förslag om förvärvande av nödig mark för utvidgning av Växjö hospital med ett till minst 300 beräknat antal nya platser, men att

*Utskottets
yttrande.*

nämnda inköp emellertid skulle vara förenat med betydande kostnader — 137,550 kronor endast för markförvärv, alltså omkring 450 kronor för beräknad ny plats — varför departementschefen särskilt med hänsyn härtill icke ansåge sig böra förorda detta förslag.

Utskottet anser i likhet med motionären, att tanken på en utvidgning av Växjö hospital ej bör uppgivas. Emellertid finner utskottet kostnaderna för inköp av de för utvidgningen avsedda lägenheterna anmärkningsvärt höga, även om de därstädes nu befintliga byggnaderna skulle kunna användas för hospitalets räkning och även om en del av marken skulle kunna försäljas till byggnadstomter, samt anser därför, att ytterligare utredning i denna fråga bör ske, varvid utskottet förutsätter, att, intill dess denna utredning slutförts, den på Kungl. Maj:ts prövning beroende frågan om skatteköp av en av berörda lägenheter icke varder av Kungl. Maj:t avgjord. Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion, må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t tacktes taga frågan om Växjö hospitals utvidgning under förnyat övervägande och därefter för riksdagen framlägga det förslag, som därav må föranledas.

Inköp av ett område vid Vadstena hospital och asyl.
[38.]

43:o) I punkt 38 har Kungl. Maj:t föreslagit, att riksdagen måtte medgiva, att stadsjordlotterna nr II b och II c om tillhopa 4,72 hektar må för utvidgning av Vadstena hospitals och asyls areal inköpas för en köpeskilling, ej överstigande 12,429 kronor 70 öre;

ävensom att till gäldande av förenämnda köpeskilling på extra stat för år 1917 bevilja ett anslag av i jämna tal 12,430 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 112—115 i statsrådsprotokollet.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förevarande framställning, får alltså hemställa,

att riksdagen må

a) medgiva, att stadsjordlotterna nr II b och II c om tillhopa 4,72 hektar må för utvidgning av Vadstena hospitals och asyls areal inköpas för en köpeskilling, ej överstigande 12,429 kronor 70 öre;

b) till gäldande av förenämnda köpeskilling på extra stat för år 1917 bevilja ett anslag av i jämnat tal 12,430 kronor.

44:o) Kungl. Maj:t har i punkt 39 föreslagit riksdagen att från och med år 1917 höja det å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till anstalter för obildbara sinnesslöa från 180,000 kronor med 45,000 kronor till 225,000 kronor.

Anstalter för
obildbara
sinnesslöa.
[39.]

Utskottet, som tillåter sig hänvisa till vad statsrådsprotokollet (sid. 115) i detta ärende innehåller, hemställer,

att riksdagen må från och med år 1917 höja det å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till *anstalter för obildbara sinnesslöa* från 180,000 kronor med 45,000 kronor till 225,000 kronor.

45:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts under punkt 40 därom gjorda framställning hemställer utskottet,

att riksdagen må besluta, att det ordinarie reservationsanslaget till *resestipendier åt ordinarie läkare vid länslasarett och därmed likställda sjukhus* skall ur riksstaten för år 1917 uteslutas.

Resestipendier
åt ordinarie
läkare vid
länslasarett
m. fl.
[40.]

46:o) I punkt 41 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att — under villkor att för ändamålet kostnadsfritt av landsting, kommuner eller enskilda tillhandahålles ett Korsnäs sågverksaktiebolag tillhörigt, i Hemus by av Mora socken beläget område, enligt uppgift innehållande 25,8 kappland åker, 1 tunnland 19,1 kappland skog samt 5 tunnland 27,2 kappland impedimenter — för uppförande å nämnda område av ett spetälskesjukhus bevilja ett anslag av 81,020 kronor samt därav på extra stat för år 1917 anvisa 40,000 kronor.

Uppförande
av spetälske-
sjukhus
i Dalarna.
[41.]

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 116 —133 i statsrådsprotokollet.

Vid anmälan av detta anslagsäskande har departementschefen anfört, bland annat, följande:

»— — — — utredningen giver vid handen, att i Gävleborgs och Kopparbergs län, där spetälskan huvudsakligen förekommer, sjuk-

domen under de senaste åren ej visat tecken till avtagande. Kraftiga åtgärder torde därför erfordras för att söka förhindra sjukdomens ytterligare utbredning och få den att så småningom helt försvinna. Det bästa medlet i denna riktning är givetvis att bereda vård och isolering å sjukhus åt de olyckliga, som angripits av sjukdomen i svårare form. För närvarande synas åtminstone 13 sådana spetälskesjuka vara i avsaknad av erforderlig sjukhusvård. Den av medicinalstyrelsen lämnade redogörelsen visar tillika, att, om de å Järvsö sjukhus internerade spetälskesjuka skola kunna beredas en tillfredsställande vård, det nuvarande platsantalet å nämnda sjukhus icke medgiver tillgång till intagande därstädes av mer än ytterligare ett par sjuka. Lika med medicinalstyrelsen håller jag före, att det ökade platsbehovet lämpligen ej bör tillgodoses genom en utvidgning av Järvsö sjukhus, utan att ett nytt sjukhus i Dalarna för ändamålet bör upprättas. Redan den omständigheten, att Järvsö sjukhus visat sig äga betydelse för sjukdomens tillbakagång, huvudsakligen beträffande de i närheten av sjukhuset belägna socknarna, synes tala härför. Härtill kommer, att de sjuka vida lättare besluta sig för intagning å sjukhus, om detta är beläget i deras hemtrakt, varigenom tillfälle beredes dem att mottaga besök av anhöriga och jämväl någon gång resa till sina hem. Genom förläggande av ett sjukhus till Mora socken — den del av provinsen, där de flesta spetälskefallen förekommit — skulle föreståndarens för spetälskesjukvården arbete i hög grad underlättas såväl beträffande vården av de sjuka som, vilket är av största vikt, även i fråga om de sjukas familjers skyddande mot smittans utbredning. Då det gäller en så föga smittsam sjukdom som spetälska, kan man nämligen säga, att de sjukas isolering genom intagning å sjukhus är praktiskt taget fullständig, även om de sjuka där få mottaga besök av sina anhöriga. Den fostran till iakttagande av snygghet och renlighet, som på sjukhuset påtvingas de sjuka, verkar även vid de sjukas tillfälliga besök i hemmen så, att dessa besök ej kunna anses i högre grad farliga för smittans utbredning.

Av dessa skäl finner jag mig böra förorda anslag för uppförande av nytt spetälskesjukhus i Dalarna. Emellertid anser jag, med hänsyn till de fördelar, nämnda provins skulle beredas genom sjukhusets förläggande därstädes, såsom villkor för byggnadsanslaget böra uppställas, att den för sjukhusets uppförande avsedda mark kostnadsfritt upplåtes av landsting, kommuner eller enskilda.»

Kostnaderna för sjukhuset hava av medicinalstyrelsen beräknats till 81,020 kronor, vartill komme kostnaden för tomten 7,500 kronor.

Utskottet anser, i likhet med departementschefen, att kraftiga åtgärder snarast erfordras för att förhindra spetälskesjukdomens ytterligare utbredning och få den att så småningom försvinna, samt att den åtgärd i detta syfte, som närmast borde vidtagas, vore inrättande av ett sjukhus för spetälska i Dalarna.

I avseende å den föreslagna platsen för sjukhuset finner utskottet visserligen, att densamma ur många synpunkter kan anses välbelägen, men att åtminstone i ett och detta ett synnerligen viktigt hänseende tillförlitlig utredning om dess lämplighet icke kan anses föreligga, nämligen ifråga om förekomsten av gott vatten. Enligt utskottets mening är det oavvisligen nödvändigt, att sjukhuset äger lätt och riklig tillgång härtill, men någon närmare utredning i detta avseende har, så vitt av handlingarna framgår, icke ägt rum. Medicinalstyrelsen har i denna del endast yttrat, att platsen vore högt och fritt belägen mellan Öster Dalälven och Hemusån, vadan sålunda lätt tillgång till vatten finnes. Förste provinsialläkaren i länet har emellertid i ett yttrande till medicinalstyrelsen framhållit de svårigheter befolkningen i närheten av denna plats haft för att erhålla gott vatten. Utskottet anser, att frågan i denna del tarvar ytterligare utredning.

Vid denna ytterligare utredning, torde jämväl böra tagas i övervägande, om icke byggnadskostnaderna kunde än vidare nedbringas, exempelvis därigenom att ett billigare system för centraluppvärmning användes, därest icke överintendentsämbetets förslag att anordna kakelugnar antages, att sjukhuspaviljongen uppfördes i två våningar, att tvättstugan förlades till källaren i sjukhuspaviljongen i stället för i en särskild byggnad, att bostadsrum för all betjäning inreddes i vindsvåningen eller att det beräknade luftutrymmet för varje patient något minskades.

Då utskottet alltså anser en förnyad utredning vara nödvändig, kan utskottet icke tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag i den form, vari det föreligger. Såsom utskottet framhållit, äro emellertid snara åtgärder nödvändiga, och utskottet förutsätter därför, att denna utredning påskyndas, så att ett nytt förslag kan föreläggas 1917 års riksdag så tidigt, att arbetet med anläggningen kan påbörjas nämnda år. På grund härav och då utskottet finner lämpligt, att, ehuru byggnadsplanen nu icke kunnat i allt godkännas, likväl den del av byggnadskostnaden, som kan antagas bli erforderlig under år 1917, redan nu upptages på samma års stat, har utskottet ansett sig böra tillstyrka anvisande å extra stat för år 1917 av ett belopp av 40,000 kronor för ifrågavarande ändamål.

I likhet med departementschefen anser utskottet såsom villkor för beviljande av anslag böra uppställas, att den för sjukhusets uppförande erforderliga mark kostnadsfritt upplåtes av landsting, kommuner eller enskilda.

På grund av vad utskottet sålunda anført, får utskottet hemställa,

att riksdagen må för *uppförande av ett spetälskesjukhus i Dalarna* på extra stat för år 1917 anvisa 40,000 kronor.

Anslag till
uppförande
eller in-
rättande av
tuberkulos-
sjukvårds-
anstalter.

47:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts i punkt 42 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet i ämnet (sid. 133—137) innehåller får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) till *bidrag för uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter*, företrädesvis tuberkulos-sjukstugor, tuberkulossjukhus och tuberkulosavdelningar på andra sjukvårdsanstalter, på extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 400,000 kronor;

b) besluta, att i avseende å allmänna bestämmelser för åtnjutande av statsbidrag från berörda anslag skall gälla av Kungl. Maj:t fastställda grunder;

c) medgiva,

att, därest av riksdagen till ifrågavarande ändamål förut beviljade belopp icke bliva till fullo tagna i anspråk de år, varför de anvisats, återstoden må för ett annat år för ändamålet disponeras; samt

att jord, som står under kronans omedelbara disposition eller tillhör någon av de under bruk och bergverk för nödigt skogsfång upplåtna allmänningar eller någon av de genom domänstyrelsens försorg utarrenderade kronoegendomar, vilka icke upplåtits till förenade mötespassevolanskassornas fond, stuterierna eller Vadstena krigsmanshusfond, må, efter av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall verkställd prövning, utan särskild ersättning till kronan på de villkor i övrigt,

[42.]

Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma, upplåtas till landsting, kommuner, föreningar eller enskilda för anläggning av tuberkolossjukvårdsanstalter.

48:o) I en den 22 februari 1916 till riksdagen avlåten, till statsutskottets förberedande behandling överlämnad proposition (nr 62) har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden samma dag, föreslagit riksdagen att till utförande av vissa ny- och ombyggnader vid kustsanatoriet Apelviken må av Kungl. Maj:t beviljas föreningen för kustvård åt skrofulösa barn ett anslag av 40,000 kronor, att av de utav riksdagen beviljade anslag till bidrag för uppförande eller inrättande av tuberkulos-sjukvårdsanstalter utgå utan hinder av de för dessa anslag av riksdagen bestämda villkor, men med skyldighet för föreningen att underkasta sig de föreskrifter med avseende å förstberörda anslags åtnjutande, som av Kungl. Maj:t må bestämmas.

Ny- och ombyggnader vid kustsanatoriet Apelviken för skrofulösa barn.

Beträffande utredningen i ämnet tillåter sig utskottet hänvisa till återopade statsrådsprotokollet.

De nu föreslagna ny- och ombyggnaderna äro huvudsakligen be-tingade därav, att föreningens verksamhet blivit utsträckt att omfatta även de egentliga vintermånaderna, så att densamma fortgår året om. Genom den uppgjorda byggnadsplanens realiserande skulle tillika beredas tillfälle att mottaga ytterligare ett trettiotal patienter under som- marmånaderna, varjämte en välbehöflig utvidgning av utrymmena i allmänhet och förbättring av vissa anordningar vid sanatoriet skulle vinnas. Därjämte vore det föreningens mening att låta uppföra ett vattentorn med cistern, rymmande omkring 50,000 liter.

Utskottets yttrande.

Kostnaderna för ifrågavarande arbeten hava beräknats till 62,100 kronor. Det föreslagna statsbidraget skulle således utgöra något mindre än $\frac{2}{3}$ av kostnaderna.

Utskottet har inhämtat, att i de för föreningen gällande stadgarna funnes intaget dels en föreskrift, att, därest föreningen skulle upplösas, föreningens tillgångar skola överlämnas till svenska nationalföreningen mot tuberkulos, dels en bestämmelse, att stadgarna i förevarande avseende icke få ändras utan Kungl. Maj:ts tillstånd.

I fråga om de till ärendet hörande ritningar och kostnadsberäkningar vill utskottet erinra därom, att överintendentsämbetet vid granskning härav icke haft anledning till annan anmärkning, än att posten

för oförutsedda utgifter beräknats väl låg. Såsom departementschefen framhållit, torde emellertid denna omständighet icke behöva inverka på statsbidragets belopp.

Då utskottet i övrigt icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, får utskottet hemställa,

att riksdagen må medgiva, att till utförande av vissa ny- och ombyggnader vid kustsanatoriet Apelviken må av Kungl. Maj:t beviljas föreningen för kustvård åt skrofulösa barn ett anslag av 40,000 kronor, att av de utav riksdagen beviljade anslag till bidrag för uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter utgå utan hinder av de för dessa anslag av riksdagen bestämda villkor, men med skyldighet för föreningen att underkasta sig de föreskrifter med avseende å förstberörda anslags åtnjutande, som av Kungl. Maj:t må bestämmas.

Anslag till
driftkostnader
vid tuberku-
lossjukvårds-
anstalter.

[43.]

49:o) Uti punkt 43 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen *dels* att till bidrag för driftkostnaderna vid tuberkulossjukvårdsanstalter på extra stat för år 1917 anvisa ett förslagsanslag av 600,000 kronor,

dels ock att i avseende å allmänna bestämmelser för åtnjutande av ifrågavarande statsanslag besluta:

a) att statsbidrag må utgå allenast till sådan anstalt, som prövas vara på tillfredsställande sätt anordnad och där avgiften för vårdplats i allmän sjuksal icke utgår med högre belopp än 1 krona för dag, dock att, där anstalt är avsedd för personer, tillhörande viss kommun eller landstingsområde, hinder för statsbidrags åtnjutande ej må förändras av den omständigheten, att avgiften för vård av person från annan ort utgår med högre belopp;

b) att statsbidraget må bestämmas till högst 50 öre för dag och patient, för vilken avgiften ej är högre än 1 krona om dagen, dock med den inskränkning att för län eller stad, som ej deltagit i landsting, statsbidrag ej i något fall må utgå till flera sjukplatser än en på varje tusental av länets eller stadens invånare, däri dock ej inberäknat antalet sjukplatser å kustsjukhus och kustsanatorier för skrofulösa barn eller tuberkulossjukvårdsanstalt, som är avsedd för vård av sjuka från hela riket utan företräde för sjuka från visst län eller viss stad, samt med undantag därjämte beträffande Jämtlands och Norrbottens län, där

statsbidrag må utgå för varje sjukplats utan inskränkning i förhållande till invånarantalet; och

c) att Kungl. Maj:t i övrigt må föreskriva de bestämmelser och villkor, som för statsbidragets åtnjutande kunna finnas lämpliga att stadga.

Beträffande utredningen i ämnet hänvisas till sid. 136—142 i statsrådsprotokollet.

I jämförelse med den för innevarande år för ifrågavarande ändamål anvisade anslagssumman innebär Kungl. Maj:ts förslag en höjning av 100,000 kronor.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot vad Kungl. Maj:t under ifrågavarande punkt föreslagit, får alltså hemställa,

att riksdagen må

a) till *bidrag för driftkostnaderna vid tuberkulossjukvårdsanstalter* på extra stat för år 1917 anvisa ett förslagsanslag av 600,000 kronor;

b) att i avseende å allmänna bestämmelser för åtnjutande av ifrågavarande statsanslag besluta:

1:o) att statsbidrag må utgå allenast till sådan anstalt, som provas vara på tillfredsställande sätt anordnad och där avgiften för vårdplats i allmän sjuk-sal icke utgår med högre belopp än 1 krona för dag, dock att, där anstalt är avsedd för personer, tillhörande viss kommun eller landstingsområde, hinder för statsbidrags åtnjutande ej må föranledas av den omständigheten, att avgiften för vård av person från annan ort utgår med högre belopp;

2:o) att statsbidraget må bestämmas till högst 50 öre för dag och patient, för vilken avgiften ej är högre än 1 krona om dagen, dock med den inskränkning att för län eller stad, som ej deltagar i landsting, statsbidrag ej i något fall må utgå till flera sjukplatser än en på varje tusental av länets eller stadens invånare, däri dock ej inberäknat antalet sjukplatser å kustsjukhus och kustsanatorier för skrofulösa barn eller tuberkulossjukvårdsanstalt, som är avsedd för vård av sjuka från hela riket utan företräde för sjuka från visst län eller viss stad, samt med undantag därjämte beträffande Jämtlands och Norrbottens län, där

statsbidrag må utgå för varje sjukplats utan inskränkning i förhållande till invånarantalet; och

3:o) att Kungl. Maj:t i övrigt må föreskriva de bestämmelser och villkor, som för statsbidragets åtnjutande kunna finnas lämpliga att stadga.

*Resebidrag
till vissa pa-
tienter vid
kustsana-
torierna.*

50:o) På grund av Kungl. Maj:ts i punkt 44 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 143) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

[44.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, på extra stat för år 1917 bevilja ett förslagsanslag å 10,000 kronor för beredande av bidrag till medellösa eller mindre bemedlade personer för resor till och från de vid västkusten belägna statsunderstödda kustsanatorierna, att utgå under de villkor Kungl. Maj:t bestämmer.

*Resestipen-
dier åt läkare
för studier i
tuberkulos-
sjukvård.*

51:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts i punkt 45 gjorda framställning hemställer utskottet,

[45.]

att riksdagen må besluta, att det ordinarie reservationsanslaget till *resestipendier åt läkare, som anmäla sig vilja i utlandet studera tuberkulosens igenkännande, behandling eller hygien*, skall ur riksstaten för år 1917 uteslutas.

*Folksana-
torierna.*

52:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts i punkt 46 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 145—147) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

[46.]

att riksdagen må, i likhet med vad för en följd av år ägt rum, till upprätthållande av verksamheten vid de genom medel ur Konung Oscars II:s jubileumsfond inrättade *folksanatorierna* på extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 200,000 kronor att användas i enlighet med av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.

53:o) I enlighet med vad Kungl. Maj:t i punkt 47 föreslagit riksdagen och under återopande av den utredning i ämnet, som å sid. 147—148 i statsrådsprotokollet återfinnes, får utskottet hemställa,

Understödjande av dispensärverksamhet.

[47.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, på extra stat för år 1917 bevilja ett förslagsanslag å 60,000 kronor att användas till statsbidrag till *understödjande av dispensärverksamhet* under villkor i huvudsaklig överensstämmelse med de nu gällande.

54:o) Under tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts i punkt 48 gjorda framställning får utskottet hemställa,

Behandling av medellösa lupus-patienter.

[48.]

att riksdagen må, i likhet med vad för år 1916 ägt rum, på extra stat för år 1917 anvisa ett förslagsanslag av 15,000 kronor att enligt därom av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser användas till *bekostande av behandling enligt den s. k. ljusmetoden av medellösa, med sjukdomen »lupus vulgaris» behäftade personer från landsorten*, under villkor att genom bidrag från vederbörande landsting eller kommuner eller annorledes bestrides det belopp, som erfordras för patientens resa fram och åter mellan hemorten och den anstalt, där behandlingen äger rum, ävensom för hans underhåll, så länge behandlingen varar.

55:o) På grund av Kungl. Maj:ts i punkt 49 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 149—150) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

Kliniker vid vanförestaltnerna i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg m. m.

[49.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, på extra stat för år 1917 anvisa

a) för *anordnande av kliniker vid vanförestaltnerna i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg* ett anslag av 76,650 kronor;

b) för *anordnande av polikliniker vid nämnda anstalter* ett anslag av 9,000 kronor;

båda beloppen att utgå under de villkor för anslagens åtnjutande, som kunna av Kungl. Maj:t bli bestämda.

Anslag till
driftkostnader
vid skol- och
uppfostnings-
hem för
vanföra.

[50.]

56:o) I punkt 50 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att dels på extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 21,600 kronor att under de villkor, som kunna av Kungl. Maj:t bli bestämda, utgå såsom bidrag till underhåll av i samband med vanförestalterna i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg anordnade skol- och uppfostningshem, dels ock medgiva, att härutöver må för enahanda ändamål användas de besparingar, som må uppkomma å det för samma ändamål på extra stat för åren 1915 och 1916 anvisade anslagen.

Beträffande utredningen i ämnet hänvisas till sid. 152—155 i statsrådsprotokollet.

Ovanberörda besparingar beräknas av departementschefen komma att uppgå till 11,300 kronor. Om härtill lägges det äskade anslagsbeloppet, 21,600 kronor, skulle alltså för ifrågavarande ändamål under år 1917 komma att stå till disposition ett belopp av 32,900 kronor.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förevarande framställning, får alltså hemställa,

att riksdagen må

a) på extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 21,600 kronor att under de villkor, som kunna av Kungl. Maj:t bli bestämda, utgå såsom *bidrag till underhåll av i samband med vanförestalterna i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg anordnade skol- och uppfostningshem*;

b) medgiva, att härutöver må för enahanda ändamål användas de besparingar, som må uppkomma å de för samma ändamål på extra stat för åren 1915 och 1916 anvisade anslagen.

Bidrag till
resor för
vanföra.

[51.]

57:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts i punkt 51 därom gjorda framställning får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, på extra stat för år 1917 anvisa ett förslagsanslag av 15,000 kronor att användas för *bidrag till de vanföras jämte vårdares resor till eller från vanförestalterna i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg eller de i samband med nämnda vanförestalter anordnade*

skol- och uppfostringshem att utgå under de villkor för anslaget åtnjutande, som kunna av Kungl. Maj:t bliva bestämda.

58:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts i punkt 52 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 156—158) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

Anslag för understöd åt undervisningsanstalter för vanföra.

[52.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, på extra stat för år 1917 anvisa ett förslagsanslag av 45,000 kronor att användas dels i överensstämmelse med förut angivna grunder till *understöd åt de i Göteborg, Hälsingborg och Stockholm av föreningarna för bistånd åt vanföra inrättade undervisningsanstalterna för vanföra*, dels ock för *bekostande av dessa anstalters inspektion*.

59:o) Kungl. Maj:t har i punkt 53 föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition, som kan komma att avlåtas angående ny lagstiftning om skyddskoppypmpning, med uteslutande ur staten av anslaget till vaccinationens befrämjande, 7,700 kronor, i stället å ordinarie stat för år 1917 uppföra ett förslagsanslag till *skyddskoppypmpningens anordnande* av 50,000 kronor.

Skyddskoppypmpningens anordnande.

[53.]

Sedermåra har Kungl. Maj:t i en den 1 februari 1916 avlåten proposition föreslagit riksdagen att, under förutsättning att riksdagen antager förslag till lag om skyddskoppypmpning, *dels*, med uteslutande ur riksstaten av ordinarie anslaget till vaccinationens befrämjande, 7,700 kronor, i stället å ordinarie stat anvisa ett förslagsanslag till skyddskoppypmpningen av 50,000 kronor, *dels ock* medgiva, att för ändamålet må användas de besparingar, som uppkommit å förstnämnda anslag.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

60:o) På grund av Kungl. Maj:ts i punkt 54 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 160) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

Karantänsanstalten på Kånsö för skötseln av koloxidapparaten.

[54.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, *för bestridande av kostnaderna för skötseln av*

den å karantänsanstalten på Käsö befintliga koloxid-apparaten på extra stat för år 1917 anvisa ett förslagsanslag högst 1,000 kronor.

Personligt
lönetillägg åt
karantäns-
läkaren G. E.
Hjortberg.

[55.]

61:o) Under tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts i punkt 55 gjorda framställning, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, på extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 500 kronor till *personligt lönetillägg åt karantänsläkaren vid karantänsanstalten på Käsö Gustaf Ernst Hjortberg* att utgå, så länge han under år 1917 på grund av Kungl. Maj:ts förordnande uppehåller ifrågavarande karantänsläkarbefattning.

Rese-
stipendier
åt civila
läkare.

[56.]

62:o) Med tillstyrkande av bifall till vad Kungl. Maj:t i punkt 56 föreslagit, får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) medgiva, att vad vid utgången av år 1916 må kvarstå oanvänt å det *ordinarie anslaget till resestipendier åt civila läkare* må under år 1917 användas för det ändamål, för vilket anslaget varit avsett,

b) vid bifall härtill, besluta, att ifrågavarande anslag skall ur riksstaten för år 1917 uteslutas.

Stipendier
för deltagande i
medicinska
fortsättningskurser.

[57.]

63:o) I punkt 57 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till stipendier för i statens, landstings eller kommuns tjänst anställda läkare för beivrande av medicinska fortsättningskurser i Stockholm på extra stat för år 1917 anvisa ett anslag å 6,000 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser angående stipendiernas åtnjutande.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid 162—164 i statsrådsprotokollet.

I jämförelse med den för år 1915 för ifrågavarande ändamål anvisade anslagssumman innebär Kungl. Maj:ts förslag en höjning av 1,500 kronor.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot vad Kungl. Maj:t under ifrågavarande punkt föreslagit, hemställer,

att riksdagen må till *stipendier för i statens, landstings eller kommuns tjänst anställda läkare för bevistande av medicinska fortsättningskurser i Stockholm* på extra stat för år 1917 anvisa ett anslag å 6,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser angående stipendiernas åtnjutande.

Sociala verk och inrättningar.

64:o) Under punkt 58 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition, som kan komma att avlåtas angående genomförande av försäkring för olycksfall i arbete och administrationen härav, på extra stat för år 1917 beräkna ett anslag för ändamålet av 700,000 kronor.

Upprätthållande av riksförsäkringsanstaltens verksamhet m. m.

[58.]

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla

65:o) Kungl. Maj:t har under punkt 59 föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition, som kan komma att i ämnet avlåtas, på extra stat för år 1917 beräkna ett förslagsanslag av 39,000 kronor att användas till ersättning åt postsparbanken för dess bestyr med uppbörd och utbetalningar för riksförsäkringsanstalten.

Ersättning till postsparbanken för dess bestyr för riksförsäkringsanstaltens räkning.

[59.]

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

66:o) Under punkt 60 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition, som kan komma att avlåtas angående ändring i staten för socialstyrelsen, för ändamålet beräkna en höjning från och med år 1917 av det å ordinarie stat upptagna anslaget till socialstyrelsen, nu 148,200 kronor, med 26,570 kronor till 174,770 kronor.

Avlönings- och omkostnadsstat för socialstyrelsen.

[60.]

Sedermera har Kungl. Maj:t i en den 11 februari 1916 till riksdagen avlåten proposition gjort framställning, bland annat, om höjande av ifrågavarande anslag med 25,300 kronor till 173,500 kronor.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

*Anslag för
upprätthållande av
socialstyrelsens verksamhet.*

[61.]

67:o) Under punkt 61 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition, som kan komma att avlätas angående ändring i staten för socialstyrelsen, tills vidare beräkna ett anslag på extra stat för år 1917 för upprätthållande av socialstyrelsens verksamhet av 36,300 kronor.

I den under punkt 66:o) omförmälda propositionen av den 11 februari 1916 har Kungl. Maj:t gjort framställning om, bland annat, anvisande av ifrågavarande anslag å extra stat för år 1917.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

*Medling i
arbetstvister.*

[62.]

68:o) Kungl. Maj:t har i punkt 62 föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition, som kan komma att avlätas angående ny lagstiftning om medling i arbetstvister, på extra stat för år 1917 beräkna ett förslagsanslag av 25,000 kronor att ställas till Kungl. Maj:ts förfogande och användas till ersättning åt förlikningsmän för medling i arbetstvister.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

*Understödjande av
den offentliga
arbetsförmedlingen.*

[63.]

69:o) Under punkt 63 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition, som kan komma att avlätas angående befrämjande och organiserande av den offentliga arbetsförmedlingen i riket, på extra stat för år 1917 för ändamålet beräkna ett förslagsanslag av 70,000 kronor.

Över ifrågavarande framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

70:o) Kungl. Maj:t har under punkt 64 föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition, som kan komma att avlätas angående underlättande av medellösa arbetssökandes resor för tillträdande av plats, som av arbetsförmedlingsanstalt anvisats å annan ort, för ändamålet beräkna ett förslagsanslag på extra stat för år 1917 av 10,000 kronor.

*Medellösa
arbets-
sökandes
resor.*

[64.]

Jämväl över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

71:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts i punkt 65 gjorda framställning får utskottet hemställa,

*Det mellan-
folkliga ar-
betsamtet i
Basel.*

att riksdagen må, i likhet med vad för flera föregående år ägt rum, såsom *bidrag till det mellanfolkliga arbetsamtet i Basel* på extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 750 kronor.

[65.]

72:o) I punkt 66 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen dels medgiva, att det i ordinarie staten för yrkesinspektionen uppförda anslaget till yrkesinspektörernas och yrkesinspektrisens kontorskostnader samt vikariatsersättningar m. m. må från och med år 1917 upptagas till ett förhöjt belopp av 22,280 kronor;

*Anslag till
yrkesinspek-
tionen.*

[66.]

dels från och med samma år godkänna sådan ändring i de av riksdagen antagna villkor och bestämmelser för åtnjutande av de i avlöningsstaten för yrkesinspektionen upptagna avlöningsförmåner, att innehavare av ordinarie befattning inom yrkesinspektionen må, där så utan hinder för göromålens behöriga gång och utan kostnad för statsverket kan ske, årligen under tre veckor vistas utom det tjänstgöringsområde, för vilket han är anställd, dock att anmälan därom på förhand bör göras hos yrkesinspektionens chefsmyndighet;

dels ock, under förutsättning av bifall till vad som föreslagits beträffande ovan angivna anslag, från och med år 1917 höja det ordinarie anslaget till yrkesinspektionen med 1,000 kronor till 82,680 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till sid. 172—177 i statsrådsprotokollet.

Den begärda förhöjningen av ifrågavarande anslag är beroende därav, att detsamma med sitt nuvarande belopp ej lämnar tillgång till

den förnyelse och komplettering av kontorsmateriel och kontorsinventarier för yrkesinspektörsexpeditionerna, som tid efter annan måste verkställas. Då det föreslagna beloppet till täckande av dessa kostnader icke är högre än vad av omständigheterna kan anses påkallat, får utskottet, som ej heller i övrigt haft något mot Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning att erinra, alltså hemställa,

att riksdagen må

a) medgiva, att det i ordinarie staten för yrkesinspektionen uppförda anslaget till yrkesinspektörernas och yrkesinspektorisens kontorskostnader samt vikariatsersättningar m. m. må från och med år 1917 upptagas till ett förhöjt belopp av 22,280 kronor;

b) från och med samma år godkänna sådan ändring i de av riksdagen antagna villkor och bestämmelser för åtnjutande av de i avlöningsstaten för yrkesinspektionen upptagna avlöningsförmåner, att innehavare av ordinarie befattning inom yrkesinspektionen må, där så utan hinder för göromålens behöriga gång och utan kostnad för statsverket kan ske, årligen under tre veckor vistas utom det tjänstgöringsområde, för vilket han är anställd, dock att anmälan därom på förhand bör göras hos yrkesinspektionens chefsmyndighet;

c) under förutsättning av bifall till vad som föreslagits beträffande ovan angivna anslag, från och med år 1917 höja *det ordinarie anslaget till yrkesinspektionen* med 1,000 kronor till 82,680 kronor.

Anslag till
upprätthållande av
yrkesinspektionens verksamhet.

73:o) I punkt 67 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för upprätthållande av yrkesinspektionens verksamhet, utöver anslaget å ordinarie stat, å extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 88,300 kronor.

[67.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 174 samt 176—177 i statsrådsprotokollet.

För ifrågavarande ändamål är å 1916 års stat anvisat ett extra anslag å 88,000 kronor. Den åskade förhöjningen är föranledd därav, att, sedan det visat sig av behovet påkallat, att en underinspektör förflyttades från 4:de yrkesinspektionsdistriktet med stationsort i Jönköping till tjänstgöring inom 1:sta och 2:dra distriktet med stationsort i Stock-

holm, ortstillägg med 300 kronor bör, i likhet med vad som utgår till förut i Stockholm stationerade underinspektörer, beredas den sålunda förflyttade inspektören.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må för *upprätthållande av yrkesinspektionens verksamhet*, utöver anslaget å ordinarie stat, å extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 88,300 kronor.

74:o) På grund av Kungl. Maj:ts i punkt 68 därom gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 178—181) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

Bidrag till föreningen för arbetarskydd i Stockholm.

[68.]

att riksdagen må, i likhet med vad för de senaste åren ägt rum, såsom *bidrag till bestridande av kostnaderna under år 1917 för den av föreningen för arbetarskydd i Stockholm anordnade permanenta utställningen av skyddsanordningar mot olycksfall och ohälsa i arbetet* på extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 4,000 kronor.

75:o). Under tillstyrkande av bifall Kungl. Maj:ts i punkt 69 gjorda framställning och med hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 182) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

Anslag till sjukkassor, som meddela moderskapsunderstöd.

[69.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, för *understödjande av sjukkassor, som meddela moderskapsunderstöd*, på extra stat för år 1917 anvisa ett förslagsanslag av 50,000 kronor att fördelas i enlighet med de grunder och på de villkor, som av Kungl. Maj:t bestämmas.

76:o) I enlighet med av Kungl. Maj:ts i punkt 70 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 183—185) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

Tillsyn över understödsföreningar.

[70.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, på extra stat för år 1917 anvisa

ett anslag av 6,000 kronor att ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för uppehållande under nämnda år av tillsyn över understödsföreningarna.

*Internationella
föreningen
för arbets-
löshetens be-
kämpande.*

[71.]

77:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts i punkt 71 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 185) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, såsom bidrag för år 1917 till *internationella föreningen för arbetslöshetens bekämpande* på extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 750 kronor.

*Alkoholist-
vården.*

[72.]

78:o) Kungl. Maj:t har i punkt 72 föreslagit riksdagen att på extra stat för år 1917 anvisa:

dels ett anslag av 24,500 kronor till avlöningar och vikariatsersättningar åt tjänstemän vid statens vårdanstalt för alkoholister vid Venngarn,

dels ett förslagsanslag av 19,500 kronor såsom bidrag till driftkostnaderna i övrigt för samma anstalt,

dels ett förslagsanslag av 175,000 kronor såsom bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader,

dels ett förslagsanslag av 17,000 kronor till bestridande av statens kostnader för farliga alkoholister, handräckning, läkarutlåtanden, vittnesersättningar m. m.,

dels ett anslag av 30,000 kronor såsom bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter,

dels ock ett anslag av 3,600 kronor till sakkunnigt biträde hos socialstyrelsen för ärenden rörande alkoholistvården,

eller sålunda till bestridande av kostnader för alkoholistvården tillhoppa 269,600 kronor,

ävensom medgiva,

att jord, som står under kronans omedelbara disposition eller som tillhör någon av de under bruk och bergverk för nödigt skogsfång upplåtna allmänningar eller någon av de genom domänstyrelsens försorg utarrenderade kronoegendomar, vilka icke upplåtits till förenade mötespassevolanskassornas fond, stuterierna eller Vadstena krigsmanshusfond, må, efter av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall verkställd prövning, utan särskild ersättning till kronan på de villkor i övrigt, Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma, upplåtas till landsting, kommun,

förening, stiftelse eller annan för anordnande av allmän alkoholist-anstalt.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 186—206 i statsrådsprotokollet.

Den av departementschefen föreslagna avlöningsstaten för vård-anstalten vid Venngarn är av följande lydelse:

K r o n o r.						
L ö n.				Tjänst- görings- pennin- gar.	Summa.	
Oredu- cerat belopp.	Pensions- avgift mot- svarande belopp.	Redu- cerat belopp.				
1 föreståndare	3,000	150	2,850	1,500	4,350	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 assistent och räkenskapsförare ..	1,200	50	1,150	900	2,050	
1 husfader	900	50	850	700	1,550	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 200 kronor och efter 10 år med ytterligare 200 kronor.
1 befallningsman ..	900	50	850	700	1,550	
1 maskinist	800	30	770	600	1,370	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor och efter 10 år med ytterligare 100 kronor.
1 vårdare	600	25	575	500	1,075	
2 d:o	1,200	50	1,150	1,000	2,150	{ Därför fri kost och möblerad bostad. D:o. D:o. D:o.
1 d:o	350	15	335	250	585	
3 d:o	1,050	45	1,005	750	1,755	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 75 kro- nor och efter 10 år med ytterligare 75 kronor.
1 sjukvårdare eller -sköterska	350	15	335	250	585	
1 hushållerska	350	15	335	250	585	{
Läkare, arvode	—	—	—	—	2,000	
Predikant, arvode ..	—	—	—	—	600	{
Summa kronor	—	—	—	—	20,205	

Anm. Med undantag av läkare och predikant erhålla alla fri bostad, fri uppvärmning (eller bränsle) och elektrisk belysning (enligt styrelsens bestämmande). Huggning och sågning av bränsle ävensom armatur och lampor för elektrisk belysning bekostas dock alltid av befattningshavaren. Vårdarna (inklusive sjukvårdaren eller sjuksköterskan) bekomma beklädnadsersättning med 100 kronor. Befattningshavare må kunna tilldelas trädgårds- eller planteringsland (enligt styrelsens bestämmande).

Därest föreståndaren tillika ombesörjer läkarvården eller predikantens göromål, må han kunna tilläggas här för (föreslaget) arvode.

För det fall att föreståndaren åtnjuter båda de för befattningen uppförda ålderstilläggen, skall det pensionsavgift motsvarande belopp, som skall avdragas å lönen, utgöra 200 kronor och sålunda avräkning till honom utgå med 5,300 kronor.

För extra personal och vikariatsersättningar har beräknats ett belopp av 4,300 kronor.

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet har fäst sin uppmärksamhet vid, att den framlagda staten för vissa befattningshavare upptager högre avlöningsbelopp än vad som angivits i de för dessa befattningar i propositionen om anstaltens anordnande framlagda beräkningarna. Då emellertid de nu föreslagna beloppen synas av omständigheterna påkallade, har utskottet icke ansett sig böra framställa någon erinran emot desamma.

Vidare hava i statförslaget uteslutits vissa mera direkt vid jordbruket anställda befattningshavare, för vilka sålunda lönebeloppen icke skulle i detta sammanhang fastställas, utan vilka efter beslut av anstaltens styrelse finge sin avlöning direkt från jordbrukets konto. Som skäl för detta tillvägagångssätt har angivits, att detsamma vore ägnat att bereda anstaltens styrelse ökad frihet i den ekonomiska förvaltningen, något som torde låta försvara sig med hänsyn till svårigheten att på förhand fixera omfattningen av erforderliga arbetskrafter och avlöningar på ifrågavarande områden. I likhet med löneregleringskommittén anser också utskottet, att, då det nu allenast är fråga om uppförande av anstalten på extra stat, den i detta avseende föreslagna anordningen torde böra godkännas. Likaledes biträder utskottet löneregleringskommitténs mening därom, att vid avlåtande av framställning till Kungl. Maj:t om äskande av anslag till anstalten för år 1918 av vederbörande bör meddelas uppgift å beloppen av de avlöningar, som tillkomma särskilda befattningshavare å jordbrukets och trädgårdens konto.

Mot den föreslagna avlöningsstaten har utskottet i övrigt icke haft annat att erinra, än att i densamma synas hava bort, på sätt som i Venngarnskommisionens förslag skett, upptagas »fria resor» för läkaren och predikanten. Reseersättning, i de fall sådan visar sig erforderlig, synes lämpligen böra bestridas från det såsom bidrag till driftkostnader för anstalten beviljade förslagsanslaget.

Utskottet, som i övrigt icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts i denna punkt gjorda framställningar, får alltså hemställa,

att riksdagen må,

I. på extra stat för år 1917 anvisa:

a) ett anslag av 24,500 kronor till *avlöningar och vikariatsersättningar åt tjänstemän vid statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholister,*

b) ett förslagsanslag av 19,500 kronor såsom bidrag till driftkostnaderna i övrigt för samma anstalt,

c) ett förslagsanslag av 175,000 kronor såsom bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader,

d) ett förslagsanslag av 17,000 kronor till bestridande av statens kostnader för farliga alkoholister, handräckning, läkarutlåtanden, vittnesersättningar m. m.,

e) ett anslag av 30,000 kronor såsom bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter,

f) ett anslag av 3,600 kronor till sakkunnigt biträde hos socialstyrelsen för ärenden rörande alkoholistvården,

eller sålunda till bestridande av kostnader för alkoholistvården tillhopa 269,600 kronor,

II. medgiva att jord, som står under kronans omedelbara disposition eller som tillhör någon av de under bruk och bergverk för nödigt skogsfång upplåtna allmänningar eller någon av de genom domänstyrelsens försorg utarrenderade kronoegendomar, vilka icke upplåtits till förenade mötespassevolanskassornas fond, stuterierna eller Vadstena krigsmanshusfond, må, efter av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall verkställd prövning, utan särskild ersättning till kronan på de villkor i övrigt, Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma, upplåtas till landsting, kommun, förening, stiftelse eller annan för anordnande av allmän alkoholistanstalt.

79:o) I punkt 73 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen dels att till främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder på extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 28,750 kronor,

dels ock besluta, att av nämnda belopp skola under de villkor, som av Kungl. Maj:t prövas lämpliga, utgå:

till främjande av svenska sällskapets för nykterhet och folkuppfostran, det år 1837 stiftade nykterhetssällskapets verksamhet

kronor 8,000:—

Främjande av
nykterhet och
motarbetande
av drycken-
skapens
följder.

[73.]

till främjande av Sveriges lärares nykterhetsförbunds verksamhet	kronor 3,000: —
till främjande av järnvägsmännens helnykterhetsförbunds verksamhet	» 2,000: —
till främjande av Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbunds verksamhet	» 4,000: —
till främjande av Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamlings upplysningsbyrås verksamhet	» 8,000: —
såsom bidrag till uppehållande av internationella byråns i Lausanne för alkoholismens bekämpande verksamhet	» 750: —
<hr/>	
Summa kronor	25,750: —

samt att återstående 3,000 kronor skola ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för främjande på annat sätt av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 207—214 i statsrådsprotokollet.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herr *M. Bengtsson* i Göteborg väckt motion, (nr 62), däri hemställts, att riksdagen måtte besluta tilldela svenska tullpersonalens helnykterhetsförbund 300 kronor, att utgå under år 1916, att användas till främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder, och under de villkor, som Kungl. Maj:t finner nödigt föreskriva.

Beträffande vad motionären till stöd för denna framställning anför, får utskottet hänvisa till motionen.

Vidkommande först Kungl. Maj:ts förslag har utskottet icke haft något att erinra mot detsamma.

I fråga om herr Bengtssons ovanberörda motion vill utskottet framhålla, att enligt utskottets mening förslag av ifrågavarande art först böra prövas av Kungl. Maj:t, som, därest framställningen anses välgrundad icke lär underlåta att endera bereda lämpligt bidrag från det belopp å 3,000 kronor, som under de senare åren stått till Kungl. Maj:ts förfogande för främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder och som nu av utskottet tillstyrkes jämväl för år 1917, eller, om dessa medel icke anses böra anlitas, hos riksdagen

göra framställning om anvisande av nödiga medel för ändamålet. På grund härav kan utskottet icke tillstyrka motionen.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förvarande framställning och med avslag å herr Bengtssons ovanberörda motion, må

I. till främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder på extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 28,750 kronor;

II. besluta, att av nämnda belopp skola under de villkor, som av Kungl. Maj:t prövas lämpliga, utgå:

a) till främjande av svenska sällskaps för nykterhet och folkupfostran, det år 1837 stiftade nykterhetssällskapets verksamhet	kronor	8,000: —
b) till främjande av Sveriges lärares nykterhetsförbunds verksamhet	»	3,000: —
c) till främjande av järnvägsmännens helnykterhetsförbunds verksamhet	»	2,000: —
d) till främjande av Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbunds verksamhet	»	4,000: —
e) till främjande av Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamlings upplysningsbyrås verksamhet	»	8,000: —
f) såsom bidrag till uppehållande av internationella byråns i Lausanne för alkoholismens bekämpande verksamhet	»	750: —

Summa kronor 25,750: —

III. besluta att återstående 3,000 kronor skola ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för främjande på annat sätt av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder.

Upprätthållande av pensionsstyrelsens verksamhet m. m.

[74.]

80:o) Kungl. Maj:t har i punkt 74 föreslagit riksdagen att för upprätthållande av pensionsstyrelsens verksamhet m. m., utöver anslaget å ordinarie stat, å extra stat för år 1917 anvisa ett förslagsanslag å 381,000 kronor.

Beträffande utredningen i ämnet tillåter sig utskottet hänvisa till sid. 215—218 i statsrådsprotokollet. Av denna utredning framgår, att en höjning av ifrågavarande anslag för år 1917 kommer att bli erforderlig beträffande några av de särskilda posterna i den för år 1916 fastställda staten, och skulle sålunda ersättningen till medicinskt biträde, som hittills utgått med ett belopp av högst 3,000 kronor, icke kunna beräknas lägre än till omkring 8,000 kronor. Då noggrannare beräkningar av dessa poster icke kunnat göras, har någon ändring i anslaget för närvarande likväl icke ansetts böra äga rum.

Utskottet, som förutsätter att ersättningen till medicinskt biträde bestämmes att utgå med ett belopp av högst 8,000 kronor, har ej funnit anledning till erinran mot förevarande framställning och får sålunda hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, för *upprätthållande av pensionsstyrelsens verksamhet m. m.*, utöver anslaget å ordinarie stat, å extra stat för år 1917 anvisa ett förslagsanslag å 381,000 kronor.

Pensionsförsäkringens genomförande.

[75 och 77.]

81:o) Uti punkt 75 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för år 1917 på extra stat bevilja dels ett förslagsanslag av 5,450,000 kronor för bestridande av den på staten belöpande kostnad för pensionstillägg och understöd jämlikt lagen om allmän pensionsförsäkring enligt dess lydelse före den 8 juni 1915, dels ock ett förslagsanslag av 25,000 kronor till gäldande av statens bidrag till den jämlikt samma lag anordnade, på frivilliga avgifter grundade försäkring.

Vidare har Kungl. Maj:t under punkt 77 föreslagit, att av förstnämnda anslag ett belopp av högst 300,000 kronor måtte, i enlighet med de föreskrifter, som av Kungl. Maj:t meddelades, få användas för vidtagande av åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet.

Beträffande utredningen i dessa ärenden tillåter sig utskottet hänvisa till sid. 218—221 och 224—231 i statsrådsprotokollet.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag, får alltså hemställa,

att riksdagen må för år 1917 på extra stat bevilja

a) ett förslagsanslag av 5,450,000 kronor för bestridande av *den på staten belöpande kostnad för pensionstillägg och understöd jämlikt lagen om allmän pensionsförsäkring* enligt dess lydelse före den 8 juni 1915, därav ett belopp av högst 300,000 kronor må, i enlighet med de föreskrifter, som av Kungl. Maj:t meddelas, användas för vidtagande av åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet;

b) ett förslagsanslag av 25,000 kronor till gäldande av *statens bidrag till den jämlikt samma lag anordnade, på frivilliga avgifter grundade försäkring*.

82:o) Kungl. Maj:t har i punkt 76 föreslagit riksdagen att för år 1917 på extra stat bevilja ett belopp av 548,000 kronor att utgå som bidrag till täckande av statens kostnad för understöd enligt 33 § i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring åt de personer, som genom lagen den 8 juni 1915 om övergångsbestämmelser i anledning av förstnämnda lag blivit delaktiga i den allmänna pensionsförsäkringen.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid 221—224 i statsrådsprotokollet.

Bidrag till understöd åt de personer, som genom lagen den 8 juni 1915 blivit delaktiga i den allmänna pensionsförsäkringen.

[76.]

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts ifrågasvarande framställning, får alltså hemställa,

att riksdagen må för år 1917 på extra stat bevilja ett belopp av 548,000 kronor att utgå *som bidrag till täckande av statens kostnad för understöd enligt 33 § i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring åt de personer, som genom lagen den 8 juni 1915 om övergångsbestämmelser i anledning av förstnämnda lag blivit delaktiga i den allmänna pensionsförsäkringen.*

83:o) I punkt 78 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att på extra stat för år 1917 till ersättning till postsparbanken för bestyret med pensionsutbetalningar samt biträde med den frivilliga försäkringens genomförande bevilja ett förslagsanslag av 100,000 kronor.

Ersättning till postsparbanken för bestyret med pensionsutbetalningar m. m.

[78.]

På grund av den i ärendet lämnade utredningen (sid. 231 och 232 i statsrådsprotokollet) får utskottet tillstyrka bifall till förevarande förslag och alltså hemställa,

att riksdagen må på extra stat för år 1917 till ersättning till postsparbanken för bestyret med pensionsutbetalningar samt biträde med den frivilliga försäkringens genomförande bevilja ett förslagsanslag av 100,000 kronor.

Ersättning till härads-skrivarna för uppgörande av den i 14 § av pensions-försäkrings-lagen omförmälda för-teckning m. m.

84:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts under punkt 79 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 233—235) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, för beredande av ersättning åt häradsskrivarna för upprättande av de i 14 § av lagen om allmän pensionsförsäkring omförmälda förteckningar på extra stat för år 1917 bevilja ett förslagsanslag å 50,000 kronor.

[79.]

Anslag till nationalföreningen mot emigrationen.

85:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts under punkt 80 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 235—241) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad för de senare åren ägt rum, för understödjande av nationalföreningens mot emigrationen verksamhet på extra stat för år 1917 bevilja ett anslag av 10,000 kronor.

[80.]

Anslag till hemmet Fristad.

86:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts under punkt 81 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 241—244) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

[81.]

att riksdagen må, i likhet med vad för åren 1914—1916 ägt rum, till understöd åt stiftelsen Hemmet Fristad på extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 10,000 kronor att utgå under de villkor, Kungl. Maj:t bestämmer.

87:o) Kungl. Maj:t har i punkt 82 föreslagit riksdagen att till understöd åt Drottning Sophias skyddshem på extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 2,500 kronor att utgå under de villkor, Kungl. Maj:t bestämmer.

Anslag till
Drottning
Sophias
skyddshem.

[82.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 244—250 i statsrådsprotokollet.

Utskottet, som vid besök å skyddshemmet tagit kännedom om förhållandena därstädes, anser Kungl. Maj:ts framställning om understöd till skyddshemmet vara välgrundad och har utskottet jämväl funnit det av Kungl. Maj:t föreslagna anslagsbeloppet för närvarande vara erforderligt. Under erinran om departementschefens till statsrådsprotokollet gjorda uttalande därom, att det av fängvårdsstyrelsen av för densamma tillgängliga medel hittills anvisade bidraget till skyddshemmets verksamhet vid bifall till Kungl. Maj:ts förslag torde böra upphöra, vill utskottet emellertid i avseende härå hänvisa till innehållet i riksdagens skrivelse den 27 februari 1914 (nr 2). I denna skrivelse har riksdagen nämligen ifrågasatt lämpligheten av, att de från det under fängvårdsstyrelsens disposition ställda anslaget till understödjande av verksamheten för frigivna fångars skydd utdelade bidragen till på förevarande område verkande enskilda föreningar och skyddshem avknappades. Riksdagen ansåge det vara särdeles angeläget, att det för dylika skydds- och vårduppgifter förefintliga enskilda intresset bevarades oförminskat. Under sådant förhållande kunde visserligen ifrågasättas, att anslagssumman bort sänkas med ett nämnda bidrag motsvarande belopp, men har utskottet ansett anledning förefinnas att icke nu härutinnan göra ändring. Utskottet anser sålunda, att fängvårdsstyrelsen fortfarande bör till skyddshemmets verksamhet bidraga med visst årligt belopp.

Då utskottet alltså icke haft något mot Kungl. Maj:ts förevarande framställning att erinra, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till understöd åt Drottning Sophias skyddshem på extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 2,500 kronor att utgå under de villkor, Kungl. Maj:t bestämmer.

88:o) I punkt 83 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avvaktan på den proposition angående anslag till s. k. husmodersskolor m. m., som kan komma att avlätas, tills vidare för ändamålet beräkna ett anslag å extra stat för år 1917 av 50,000 kronor.

Anslag till
husmoders-
skolor m. m.

[83.]

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Försäkringsinspektionen.

Upprätthållande av försäkringsinspektionens verksamhet.

[84.]

89:o) Kungl. Maj:t har i punkt 84 föreslagit, att riksdagen må höja

dels det i försäkringsinspektionens stat till ålderstilllägg upptagna förslagsanslag från 600 kronor till 900 kronor eller med 300 kronor att utgå av försäkringsanstaltarnas bidrag till försäkringsinspektionens organisation och verksamhet,

dels det i samma stat till vikariatsersättningar, ersättningar till extra tjänstemän och andra biträden, resekostnads- och traktamentsersättningar, tryckningskostnader, hyra, kostnader för belysning, uppvärmning, städning, möbler, böcker, tidningar, kontorsrekvisita m. m. ävensom till extra ordinarie arbetskrafter vid möjligen förekommande särskild administration av livförsäkringsbolag upptagna förslagsanslag från 18,200 kronor till 24,000 kronor eller med 5,800 kronor att likaledes utgå av försäkringsanstaltarnas bidrag till försäkringsinspektionens organisation och verksamhet,

dels ock vid bifall härtill ordinarie reservationsanslaget till upprätthållande av försäkringsinspektionens verksamhet, att av nyssnämnda bidrag till försäkringsinspektionen direkt utgå, med 6,300 kronor eller från 53,000 kronor till 59,300 kronor.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 251—266 i statsrådsprotokollet.

Utskottet, som icke haft något mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag att erinra, hemställer sålunda,

att riksdagen må höja

a) det i försäkringsinspektionens stat till ålderstilllägg upptagna förslagsanslag från 600 kronor till 900 kronor eller med 300 kronor att utgå av försäkringsanstaltarnas bidrag till försäkringsinspektionens organisation och verksamhet,

b) det i samma stat till vikariatsersättningar, ersättningar till extra tjänstemän och andra biträden, resekostnads- och traktamentsersättningar,

tryckningskostnader, hyra, kostnader för belysning, uppvärmning, städning, möbler, böcker, tidningar, kontorsrekvisita, m. m. ävensom till extra ordinarie arbetskrafter vid möjligen förekommande särskild administration av livförsäkringsbolag upptagna förslagsanslag från 18,200 kronor till 24,000 kronor eller med 5,800 kronor att likaledes utgå av försäkringsanstalternas bidrag till försäkringsinspektionens organisation och verksamhet,

c) vid bifall härtill ordinarie reservationsanslaget till upprätthållande av försäkringsinspektionens verksamhet, att av nyssnämnda bidrag till försäkringsinspektionen direkt utgå, med 6,300 kronor eller från 53,000 kronor till 59,300 kronor.

Diverse.

90:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts under punkt 85 gjorda framställning och under återopande av vad statsrådsprotokollet (sid. 267—272) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

Skematisk förteckning och beskrivning över Sveriges vattenfall.

[85.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum att på extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 41,500 kronor ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för *verkställande av undersökningar och arbeten för åstadkommande av en skematisk förteckning och beskrivning över Sveriges vattenfall* i huvudsaklig överensstämmelse med av Kungl. Maj:t fastställd plan.

91:o) Kungl. Maj:t har i punkt 86 föreslagit riksdagen att för anordnande av inspektion över elektriska anläggningar för belysning eller arbetsöverföring på extra stat för år 1917 anvisa dels 24,800 kronor till arvoden under samma år åt fyra inspektörer med 6,200 kronor till envar av dem, för år räknat, dels ock 3,000 kronor till ersättning åt skriv- och ritbiträden åt bemälda inspektörer.

Anordnande av inspektion över elektriska anläggningar för belysning eller arbetsöverföring.

[86.]

I fråga om utredningen i ämnet hänvisas till sid. 272—274 i statsrådsprotokollet.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts ifrågasvarande framställning, enligt vilken anslaget till ersättning åt skriv-

och ritbiträden åt ifrågavarande inspektörer höjes från nuvarande belopp, 2,600 kronor, med 400 kronor till 3,000 kronor får sålunda hemställa,

att riksdagen må för *anordnande av inspektion över elektriska anläggningar för belysning eller arbetsöverföring* på extra stat för år 1917 anvisa dels 24,800 kronor till arvoden under samma år åt fyra inspektörer med 6,200 kronor till envar av dem, för år räknat, dels ock 3,000 kronor till ersättning åt skriv- och ritbiträden åt bemälda inspektörer.

Statens
biografbyrå.
[87.]

92:o) I punkt 87 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till bestridande av utgifterna för statens biografbyrå på extra stat för år 1917 anvisa ett förslagsanslag av 28,000 kronor, att utgå i första hand av inflytande avgifter för granskning av biografbilder.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 275 och 276 i statsrådsprotokollet.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en den 11 februari 1916 avlåten proposition (nr 63) föreslagit riksdagen

dels besluta, att det i innevarande års statsverksproposition under sjätte huvudtiteln å extra stat upptagna förslagsanslaget till bestridande av utgifterna för statens biografbyrå skall i riksstaten för år 1917, utan förändring av det i statsverkspropositionen föreslagna beloppet, betecknas såsom reservationsanslag, att av avgifter för granskning av biografbilder direkt utgå,

dels ock, vid bifall härtill, medgiva, att reservation, som kan uppkomma å nämnda anslag, må i den omfattning Kungl. Maj:t prövar lämplig användas till befrämjande av sådana i samband med kinematografin stående ändamål, som Kungl. Maj:t finner vara förtjänta av understöd.

Beträffande utredningen i denna del får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottets
yttrande.

Utskottet har icke funnit anledning till anmärkning mot Kungl. Maj:ts framställning i fråga om storleken av anslaget, som under innevarande år utgår med 26,000 kronor. Ej heller har utskottet haft något att erinra mot att anslaget från och med år 1917 betecknas såsom reservationsanslag. Med anledning av vad departementschefen anfört om överförande till detta anslag av det överskott å ifrågavarande medel, som under år 1916 möjligen kan uppstå, vill utskottet emellertid såsom sin mening uttala, att det överskott å inflytande granskningsavgifter ävensom den besparing å det för ifrågavarande ändamål beviljade anslag,

som kan hava uppkommit före 1916 års utgång, bör tillföras statsverkets kassafond.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må,

a) till bestridande av utgifterna för statens biografbyrå på extra stat för år 1917 anvisa ett reservationsanslag av 28,000 kronor att direkt utgå av avgifter för granskning av biografbilder,

b) medgiva, att reservation, som kan uppkomma å nämnda anslag, må i den omfattning Kungl. Maj:t prövar lämplig användas till befrämjande av sådana i samband med kinematografin stående ändamål, som Kungl. Maj:t finner vara förtjänta av understöd.

93:o) På grund av Kungl. Maj:ts i punkt 88 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 277—279) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

Understödjande av det frivilliga brandväsendet.

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum till understöd åt Sveriges riksförbund av frivilliga brandkårer på extra stat för år 1917 bevilja ett anslag av 2,500 kronor.

[88.]

94:o) I punkt 89 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för påbörjande av en allmän utredning rörande Sveriges inre vattenvägar, i huvudsaklig överensstämmelse med av chefen för civildepartementet skisserad plan, på extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 50,000 kronor.

Utredning angående inre vattenvägar.

[89.]

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

95:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts under punkt 90 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 294—296) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

Täckande av kostnader för understödjande av arbetslösa.

att riksdagen må till täckande av kostnader för understödjande av arbetslösa på extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 425,000 kronor.

[90.]

*Ersättning för
av stats-
kontoret
gjorda för-
skott.*

[91.]

96:o) Under punkt 91 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till betäckande av vissa i statsrådsprotokollet omförmälda, av statskontoret förskottsvis bestridda utgifter på extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 394,119 kronor.

Med tillstyrkande av bifall Kungl. Maj:ts förevarande framställning, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till betäckande av omförmälda av *statskontoret förskottsvis bestridda utgifter* på extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 394,119 kronor.

*Extra
lönetillägg.*
[92.]

97:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts i punkt 92 gjorda framställning får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till beredande, i enlighet med de i statsrådsprotokollet över finansärenden för den 14 januari 1916 angivna grunder, av *extra lönetillägg för innevarande år* åt en del tjänstemän och betjante i de till civildepartementet hörande ämbetsverk och kårer å extra stat för år 1917 anvisa såsom förslagsanslag ett belopp av 20,000 kronor.

*Rese- och
traktaments-
penningar.*
[93.]

98:o) Kungl. Maj:t har i punkt 93 föreslagit riksdagen att från och med år 1917 höja det å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till rese- och traktamentspenningar med 50,000 kronor eller från 150,000 kronor till 200,000 kronor.

Utskottet, som tillåter sig hänvisa till vad statsrådsprotokollet (sid. 304) i detta ärende innehåller, hemställer,

att riksdagen må från och med år 1917 höja det å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till *rese- och traktamentspenningar* med 50,000 kronor eller från 150,000 kronor till 200,000 kronor.

*Postavgifter
för tjänste-
brev och
dylika för-
sändelser.*
[94.]

99:o) I enlighet med vad Kungl. Maj:t uti punkt 94 föreslagit riksdagen och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 304 och 305) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

att riksdagen må från och med år 1917 höja det å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till *postavgifter* för tjänstebrev och dylika försändelser med 250,000 kronor eller från 1,000,000 kronor till 1,250,000 kronor.

Övriga ordinarie anslag.

100:o) Beträffande övriga ordinarie anslag, som i riksstaten för innevarande år äro uppförda under sjätte huvudtiteln har Kungl. Maj:t icke föreslagit annan förändring, än att för utjämning av huvudtitelns slutsumma föreslagits en höjning å det ordinarie förslagsanslaget för bestridande av tryckningskostnader från dess nuvarande belopp 198,970 kronor med 520 kronor till 199,490 kronor.

Övriga ordi-
narie anslag.
[95.]

Utskottet hemställer,

att samtliga ordinarie anslag under sjätte huvudtiteln, som här ovan icke blivit särskilt omförmälda, må för år 1917 fastställas till samma belopp som uti innevarande års riksstat, dock att i förslagsanslaget för bestridande av tryckningskostnader må få göras den jämkning, som för jämnande av huvudtitelns slutsumma kan bliva erforderlig.

Stockholm den 31 mars 1916.

På statsutskottets vägnar:

CARL SWARTZ.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar C. J. G. Swartz, S. H. Kvarnzelius, O. Jonsson, O. M. Strömberg, H. F. Lamm, H. H. K. Ericson, G. M. H. Ekkelund, C. G. Ekman, J. Nilsson, A. C. Lindblad, O. Bergqvist och A. Pers samt

från andra kammaren: herrar A. Ekman, F. W. Thorsson, H. Andersson i Skivarp, K. V. Rydén i Malmö, C. Persson i Stallerhult, J. B. Eriksson i Grängesberg, G. Odqvist, E. A. Nilson i Örebro, N. A. Nilsson i Kabbarp, J. Ström, A. Anderson i Råstock och S. E. J. Lübeck;

med undantag därav att i slutbehandlingen av

punkterna 9:o)—100:o) deltagit i stället för herr E. A. Nilson herr J. Pålsson;

punkt 29:o) deltagit i stället för herr O. Bergqvist herr J. L. Widell;

punkterna 31:o)—77:o) deltagit i stället för herr N. A. Nilsson herr K. O. Strid;

punkterna 78:o)—100:o) deltagit i stället för herr A. Anderson herr K. O. Strid.

Reservationer:

vid *punkt 9:o*) (angående anlitande av sakkunniga till biträde vid utredningar hos överståthållarämbetet) av herrar *O. Jonsson, C. G. Ekman, J. Nilsson, A. C. Lindblad, A. Pers, G. Odqvist, A. Anderson* och *J. Pålsson* mot utskottets motivering.

vid *punkt 13:o*) (angående anlitande av sakkunniga till biträde vid utredningar hos länstyrelserna) av herrar *O. Jonsson, C. G. Ekman, J. Nilsson, A. C. Lindblad, A. Pers, G. Odqvist, A. Anderson* och *J. Pålsson*, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Utskottet finner väl, i likhet med departementschefen, det icke vara lämpligt, om Kungl. Maj:ts befallningshavande skulle behöva lita till hushållningssällskapen, landstingen eller enskilda personer för erhållande av medel till utredningar genom sakkunniga, för vilka kostnaderna rätteligen bort drabba statsverket. Utskottet vill emellertid sätta i fråga, huruvida icke Kungl. Maj:ts befallningshavande borde kunna anlita andra utvägar för att erhålla tillgång till speciell sakkunskap i de fall, där sådan är nödvändig men icke kan förutsättas hos befallningshavanden eller underlydande tjänstemän, exempelvis genom att i större utsträckning än vad för närvarande synes ske hänvända sig till sakkunnigt statsorgan. Såsom även av departementschefen omnämnts, står det ju för övrigt alltid Kungl. Maj:ts befallningshavande öppet att för varje särskilt fall hos Kungl. Maj:t göra framställning om anvisande av erforderliga medel.

Utskottet finner vidare, att vad som i ärendet anförts icke giver tillräcklig ledning för bedömande av den omfattning, i vilken Kungl. Maj:ts befallningshavande skulle äga att anlita det nu ifrågasatta anslaget. I avseende härå vill utskottet erinra därom, att vid den utredning om behovet och det lämpliga beloppet av anslag för nu ifrågavarande ändamål, som ägt rum, Kungl. Maj:ts befallningshavandes beräkningar växlat mellan 300 kronor och 4,000 kronor.

Då slutligen enligt utskottets mening något så trängande behov av det äskade anslaget icke föreligger, att detsamma under nuvarande förhållanden, då anslag för nya ändamål böra så vitt möjligt undvikas, kan anses av omständigheterna oundgängligen påkallat, kan utskottet icke tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet får alltså hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning icke må av riksdagen bifallas.»

vid *punkt 14:o*) (angående arvoden åt extra länsnotarier m. m.) av herr *F. W. Thorsson*;

vid *punkt 26:o*) (angående villkor för statsbidrag till väganläggningar m. m.) av herr *S. H. Kvarnzelius*, vilken ansett, att utskottet bort hemställa,

»att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning och med bifall till herr Molins ovanberörda motion, må, med ändring av sina i ämnet tidigare fattade beslut, besluta att i avseende å de statsbidrag, som för åren 1915 och 1916 redan beviljats och för år 1917 kunna av riksdagen beviljas till väganläggningar och vägförbättringar samt till bro- och hamnbyggnader ävensom uppreprensning av åar och farleder, skola gälla de grunder, vilka finnas angivna i riksdagens skrivelser den 31 maj 1907 och (i fråga om befatningen med ärendena) den 28 maj 1915.»

vid *punkt 28:o*) (angående anslag till väganläggningar m. m.) av herr *S. H. Kvarnzelius*, vilken ansett, att utskottet bort hemställa,

a) »att riksdagen med bifall till herrar Fahléns m. fl. och Öbergs m. fl. ovanberörda motioner må på extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 100,000 kronor att användas till anläggande av enklare vägar inom Västernorrlands län på de villkor och bestämmelser, som Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva.

b) att — — — — icke må vinna riksdagens bifall.»

Vid *punkt 46:o*) (angående uppförande av ett spetälskesjukhus i Dalarna) av herr *A. Pers*, vilken ansett, att utskottets motivering bort hava följande lydelse:

»Utskottet anser — — — — — i Dalarna.

I avseende å — — — — — ytterligare utredning.

Vid denna — — — än vidare nedbringas, exempelvis därigenom att centraluppvärmningen utbyttes mot uppvärmning medelst kakelugnar. Härför tala flera omständigheter, såsom anstaltens belägenhet i en skogrik trakt långt inne i landet, att patienterna torde i rätt stor utsträckning kunna betjäna sig själva i fråga om vedhuggning och eldning, och att den minskade frekvens av sjukhuset, som är att förutse, kommer att göra centraluppvärmningen oproportionerligt dyrbar. Förslaget upptager ej nu några utrymmen för de relativt arbetsföra patienternas sysselsättning med slöjd eller annat arbete. Sådant torde emellertid vara nödvändigt och torde dylika utrymmen lämpligen kunna anordnas antingen i källaren eller i särskild tillbyggnad till betjäningens bostadsbyggnad. I övrigt har utskottet intet att invända mot byggnadsplanen.

Då utskottet alltså — — — finner lämpligt, att ehuru byggnadsplanen nu icke kunnat i allt godkännas, likväl — — — ändamål.

I likhet — — — — — enskilda.»

vid punkt 78) (angående alkoholistvården) av herr A. Pers.

**Tabell över anslagen under riksstatens *sjätte* huvudtitel.
Civildepartementet.**

1916 års riksstat anslår:				Förslag till blivande riksstat:							
Ordinarie anslag		Ordinarie anslag						Ordinarie anslag		Extra anslag	
Kronor	ö.	Kronor	ö.					Kronor	ö.	Kronor	ö.
				Departementet.							
		6,500	—	Statsministern, lönefyllnad, <i>förslagsanslag</i> , högst...				6,500	—		
		45,000	—	Statsråden utan departement, 3 à 15,000 kronor..				45,000	—		
		17,000	—	Departementschefen				17,000	—		
		93,300	—	Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli				93,300	—		
				Handsekreterare åt statsministern						3,000	—
				Provisorisk lönereglering för departementet, <i>förslags-</i>						13,785	—
				<i>anslag</i>						7,000	—
				Extra föredragande inom departementet						4,000	—
				Till en andre särskild föredragande inom departe-						3,000	—
				mentet						3,000	—
				Till en tredje särskild föredragande inom departe-							
				mentet						34,000	—
				Till en biträdande föredragande inom departementet							
				Till förhöjning av de inom departementet anställda							
				amanuensernas arvoden m. m.							
		161,800	—	Säger för departementet				161,800	—	67,785	—
				Regeringsrätten.							
		93,700	—	Regeringsrätten				93,700	—		
				Överståthållarämbetet.							
		97,822	—	Överståthållarämbetet				97,822	—		
				Provisorisk förbättring av de hos överståthållar-						10,600	—
				ämbetet anställda extra tjänst innehavares avlö-						36,900	—
				ningsförmåner							
				Till utgivande av »Polisunderrättelser»						3,000	—
				Till bestridande av utgifterna för registrering av							
				automobiler, <i>förslagsanslag</i> , att utgå i första hand							
				av inflytande avgifter för registrering av auto-							
				mobiler							
		97,822	—	Säger för överståthållarämbetet				97,822	—	50,500	—

1916 års riksstat anslår:				Förslag till blivande riksstat:							
Ordinarie anslag		Ordinarie anslag									
Kronor	ö.	Kronor	ö.								
				Landsstaten.							
		318,500	—	Landshövdingarna				318,500	—		
		922,725	—	Tjänstemän och betjante vid länsstyrelserna. Nuvarande belopp	922,725: —						
				ökas med	2,175: —			924,900	—		
		56,800	—	Övergångsstat				56,800	—		
				Sakkunniga till biträde vid utredningar m. m., förslagsanslag, högst				12,000	—		
		213,000	—	Till arvoden åt extra länsnotarier, extra länsbokhållare och övriga extra biträden vid länsstyrelserna m. m., reservationsanslag. Nuvarande belopp	213,000: —						
				ökas med	55,000: —			268,000	—		
		1,625,635	—	Fogderiförvaltningarna. Nuvarande belopp	1,625,635: —						
				ökas med	9,663: —			1,635,298	—		
				Tillfällig löneförbättring åt kronofogdar, häradskrivare och länsmän, förslagsanslag						793,500	—
				Till avlöning och underhåll av särskild polisstyrka på landet m. m., förslagsanslag						425,000	—
				Ersättning åt lappfogdar m. m.						22,300	—
		3,136,660	—	Säger för landsstaten				3,215,498	—	1,240,800	—
				Väg- och vattenbyggnadsväsendet.							
				Väg- och vattenbyggnadsstaten:							
		137,800	—	Bestämt anslag	137,800	—					
		45,000	—	Reservationsanslag:							
		45,000	—	Till expenser för allmänna arbeten	45,000: —						
				Till vägundersökningar	45,000: —	90,000	—	227,800	—		
				Till inspektion av enskilda järnvägars rullande materiel						7,400	—
				Vägar och kommunikationer				12,000	—		
				Till undersökningar av mindre hamnar och farleder m. m.						10,000	—
				Till understödande av brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader m. m.						600,000	—
				Skyddsåtgärder för Falkenbergs yttre hamn						80,000	—
				Till Sandvikens hamn på Öland						50,000	—
				Bidrag till anläggning eller förbättring av vägar m. m.						2,500,000	—
				Till anläggande av enklare vägar i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län						500,000	—
				Jordförluster genom kanal- och väganläggningar, förslagsanslag:							
		2,700	—	Direkt anvisning	2,700	—					
		4,567	—	Ersättningar	4,567	—		7,267	—		
				Till gäldande av Sveriges bidrag till den ständiga internationella föreningen för frågor rörande väg- väsendet, förslagsanslag				365	—		
		247,432	—	Säger för väg- och vattenbyggnadsväsendet				247,432	—	3,747,400	—

1916 års riksstat anslår:				Förslag till blivande riksstat:								
Ordinarie anslag		Ordinarie anslag			Ordinarie anslag		Extra anslag		Ordinarie anslag		Extra anslag	
Kronor	ö.	Kronor	ö.		Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.
				Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.								
				<i>Medicinalstyrelsen med dithörande stater.</i>								
193,100	—			Medicinalstyrelsen. Nuvarande belopp 193,100: — <i>ökas med</i> 5,600: —								
69,150	—			Personligt avlöningstillägg till en befattningshavare i medicinalstyrelsen								
865,200	—			Statsmedicinska anstalten								
22,500	—			Farmaceutiskt laboratorium vid statsmedicinska anstalten								
30,000	—			Förste provinsialläkare och provinsialläkare.....								
				Till avlöning åt femton civila läkarstipendiater, <i>reservationsanslag</i>								
				Bidrag till extra provinsialläkares avlöning, <i>förslagsanslag</i>								
		1,179,950	—	Tilläggsarvoden åt extra provinsialläkarna i Malå och Bjurholms distrikt								
				<i>Sjukvårdsanstalterna.</i>								
3,850,000	—			Sinnessjukvårdsanstalterna:								
				Hospitals underhåll, <i>förslagsanslag</i> . Nuvarande belopp 3,850,000: — <i>ökas med</i> 500,000: — 4,350,000: —								
				Till uppförande av ett nytt hospital å biskopsbostället Sundby								
				Om- och tillbyggnad av Lunds hospital och asyl								
				Inköp av ett jordområde vid Vadstena hospital och asyl								
180,000	—			Anstalter för obildbara sinnesslöa, <i>förslagsanslag</i> . Nuvarande belopp..... 180,000: — <i>ökas med</i> 45,000: — 225,000, —								
331,000	—			Anstalter för bildbara sinnesslöa, som icke äro fallandesjuka, <i>förslagsanslag</i>								
22,000	—			Epileptikeranstalter, <i>förslagsanslag</i>								
15,774	—			Övriga sjukvårdsanstalter: Lasarettets underhåll								
				15,774: —								
				4,928,000 — 662,430 — 18,200 —								

1916 års riksstat anslår:				Förslag till blivande riksstat:							
Ordinarie anslag		Ordinarie anslag						Ordinarie anslag		Extra anslag	
Kronor	ö.	Kronor	ö.					Kronor	ö.	Kronor	ö.
22,000	—			Till underhåll av Järvsö sjukhus för spotälska	22,000: —						
				Till uppförande av ett spotälskesjukhus i Dalarna	40,000: —						
				Bidrag för uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter	400,000: —						
				Bidrag för driftkostnaderna vid tuberkulossjukvårdsanstalter, <i>förslagsanslag</i>	600,000: —						
				Resebidrag till vissa patienter vid kustsanatorierna, <i>förslagsanslag</i>	10,000: —						
				Till de genom medel ur Konung Oscar II:s jubileumsfond inrättade folksanatorierna	200,000: —						
				Statsbidrag till dispenserverksamhet, <i>förslagsanslag</i>	60,000: —						
				Till behandling enligt den s. k. ljusmetoden av medellösa, med sjukdomen »lupus vulgaris» behäftade personer från landsorten, <i>förslagsanslag</i>	15,000: —	37,774	—	1,325,000	—		
				Vanföreväsendet:							
				Till kliniker och polikliniker vid vanförestalterna i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg	85,650: —						
				Till underhåll av skol- och uppföstringshem för vanföra	21,600: —						
				Bidrag till resor för vanföra jämte vårdare, <i>förslagsanslag</i>	15,000: —						
				Till de i Göteborg, Hälsingborg och Stockholm av föreningarna för bistånd åt vanföra inrättade undervisningsanstalterna för vanföra m. m., <i>förslagsanslag</i>	45,000: —			167,250	—	4,965,774	—
		4,420,774	—							2,154,680	—
				Hälsovård i allmänhet.							
225,000	—			Till bestridande av kostnader för allmän hälso- och sjukvård, <i>förslagsanslag</i>		225,000	—				

1916 års riksstat anslår:				Förslag till blivande riksstat:							
Ordinarie anslag		Ordinarie anslag		Ordinarie anslag				Extra anslag			
Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.
8,250	—			Ortopediska institutet	8,250	—					
7,700	—			Vaccinationens befrämjande, <i>reservationsanslag</i> (utgår)							
16,600	—			Skyddskoppvymningen, <i>förslagsanslag</i>	1) 50,000	—					
				Karantänsanstalten på Känsö, <i>förslagsanslag</i> , högst	16,600	—					
				Till skötsel av den å karantänsanstalten på Känsö							
				befintliga koloxidapparaten, <i>förslagsanslag</i> , högst			1,000	—			
				Personligt lönetillägg åt karantänsläkaren på			500	—			
3,000	—			Känsö G. E. Hjortzberg	3,000	—					
3,500	—			Svenska läkarsällskapet							
				Resestipendier åt civila läkare (utgår)							
				Stipendier för beivrande av medicinska fortsättnings-			6,000	—			
				kurser							
7,000	—			Till gäldande av Sveriges andel i kostnaderna för							
				den internationella hälsovårdsbyrån i Paris, <i>för-</i>	7,000	—			309,850	—	7,500
		271,050	—	<i>slagsanslag</i>							
		5,871,774	—	Säger för medicinalstaten samt hälso- och sjukvården					6,461,174	—	2,180,380
				Sociala verk och inrättningar.							
				Riksförsäkringsanstalten:							
				Till genomförande av försäkring för olycksfall i							
				arbete m. m.			1) 700,000	—			
				Till ersättning åt postspargen för dess bestyr							
				med uppbörd och utbetalningar för riksför-			1) 39,000	—			
		16,000	—	säkringsanstalten, <i>förslagsanslag</i>	16,000	—			16,000	—	739,000
				Till bestridande av statens bidrag till fiskares							
				försäkring, <i>förslagsanslag</i>							
		148,200	—	Socialstyrelsen:					174,770	—	
				Socialstyrelsen. Nuvarande belopp 148,200: —							
				ökas med 2) 26,570: —							
				Till upprätthållande av socialstyrelsens verk-							1) 36,300
				samhet							1) 25,000
				Medling i arbetstvister, <i>förslagsanslag</i>							1) 70,000
				Till den offentliga arbetsförmedlingen i riket, <i>för-</i>							1) 10,000
				<i>slagsanslag</i>							750
				Till underlättande av medellösa arbetssökandes resor,							
				<i>förslagsanslag</i>							
				Bidrag till det mellanfolkliga arbetsamtet i Basel							
				Arbeterskydd:							
		81,680	—	Yrkesinspektionen. Nuvarande belopp 81,680: —	82,680	—					
				ökas med 1,000: —							
				Till upprätthållande av yrkesinspektionens verk-							
				samhet			88,300	—			

¹⁾ Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varöfver utskottet frändeles kommer att avgiva särskilt utlåtande.

2) " " " förslagen ökning, " " " " " " " " " "

1916 års riksstat anslår:				Förslag till blivande riksstat:							
Ordinarie anslag		Ordinarie anslag		Ordinarie anslag		Extra anslag		Ordinarie anslag		Extra anslag	
Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.
				Bidrag till den i Stockholm anordnade permanenta utställningen av skyddsanordningar mot olycksfall och ohälsa i arbetet		4,000	—	82,680	—	92,300	—
		1,400,000	—	Socialförsäkring: Till sjukkasseyäsendets befrämjande, <i>förslagsanslag</i> ...	1,400,000	—					
				Till sjukkassor, som meddela moderskapsunderstöd, <i>förslagsanslag</i>		50,000	—				
				Till tillsyn över understödsföreningarna		6,000	—				
				Bidrag till internationella föreningen för arbetslöshetens bekämpande		750	—	1,400,000	—	56,750	—
				Nycterhetsverksamhet: Kostnader för alkoholistvården: Avlöningar åt tjänstemän vid statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholister m. m.							
				24,500: —							
				Bidrag till driftkostnaderna i övrigt för statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholister, <i>förslagsanslag</i>		19,500: —					
				Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader, <i>förslagsanslag</i>		175,000: —					
				Statens kostnader för farliga alkoholister m. m., <i>förslagsanslag</i> ..		17,000: —					
				Bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter		30,000: —					
				Sakkunnigt biträde hos socialstyrelsen för ärenden rörande alkoholistvården		3,600: —		269,600	—		
				Främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder		28,750	—			298,350	—
		234,600	—	Allmänna pensionsförsäkringen: Pensionsstyrelsen	234,600	—					
				Till upprätthållande av pensionsstyrelsens verksamhet m. m., <i>förslagsanslag</i>		381,000	—				
				Till bestridande av den på staten belöpande kostnad för pensionstillägg och understöd jämlikt lagen om allmän pensionsförsäkring, <i>förslagsanslag</i> ..		5,450,000	—				
				Till statsbidrag till den jämlikt lagen om allmän pensionsförsäkring anordnade, på frivilliga avgifter grundade försäkring, <i>förslagsanslag</i> ..		25,000	—				
				Bidrag till understöd åt de personer, som genom lagen den 8 juni 1915 blivit delaktiga i den allmänna pensionsförsäkringen		548,000	—				
				Ersättning till postsparbanken för bestyret med pensionsutbetalningar m. m., <i>förslagsanslag</i> ..		100,000	—				
				Ersättning till häradsskrivarna för pensionsförteckningar, <i>förslagsanslag</i>		50,000	—	234,600	—	6,554,000	—

1916 års riksstat anslår:				Förslag till blivande riksstat:							
Ordinarie anslag		Ordinarie anslag		Ordinarie anslag		Extra anslag		Ordinarie anslag		Extra anslag	
Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.
Diverse sociala ändamål:											
Till nationalföreningens mot emigrationen verksamhet				10,000 —							
Understöd åt stiftelsen »Hemmet Fristad»				10,000 —							
Understöd åt Drottning Sophias skyddshem				2,500 —							
Husmoderskolor m. m.				1) 50,000 —							
				72,500 —							
1,880,480 —				Säger för sociala verk och inrättningar							
				1,908,050 — 7,954,950 —							
53,000 —				Försäkringsinspektionen.							
				Till upprätthållande av försäkringsinspektionens verksamhet, <i>reservationsanslag</i> , att av bidrag till försäkringsinspektionen direkt utgå. Nuvarande belopp 53,000: —							
				ökas med 6,300: —							
				59,300 —							
				Diverse.							
				Till undersökningar och arbeten för en schematisk förteckning och beskrivning över Sveriges vattenfall 41,500 —							
				Till inspektion över elektriska anläggningar för belysning eller arbetsöverföring 27,800 —							
				Till bestridande av utgifterna för statens biografbyrå, <i>reservationsanslag</i> , att av avgifter för granskning av biografbilder direkt utgå 28,000 —							
				Till understöd åt Sveriges riksförbund av frivilliga brandkårer 2,500 —							
				Utredning angående inre vattenvägar 1) 50,000 —							
				Till understödjande av arbetslösa 425,000 —							
				Till täckande av vissa föreskott 394,119 —							
				Extra lönetillägg för år 1916, <i>förslagsanslag</i> 20,000 —							
375,000 —				Ålderstillägg, <i>förslagsanslag</i> 375,000 —							
150,000 —				Res- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i> . Nuvarande belopp 150,000: —							
				ökas med 50,000: —							
				200,000 —							
1,000,000 —				Postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser, <i>förslagsanslag</i> . Nuvarande belopp 1,000,000: —							
				ökas med 250,000: —							
				1,250,000 —							
12,000 —				Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i> 12,000 —							
350,000 —				Skrivmaterialier och expenser, ved m. m., <i>förslagsanslag</i> 350,000 —							
198,970 —				Tryckningskostnader, <i>förslagsanslag</i> . Nuvarande belopp 198,970: —							
				ökas med 520: —							
				199,490 —							
2,085,970 —				Säger för diverse							
				2,386,490 — 988,919 —							
13,628,638 —				Summa 14,631,266 — 16,230,734 —							